Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Ambrosiastri (Hilarii) tractatus in Pauli epistolas ad Romanos et ad Corinthios - Cod. Aug. perg. 108

Ambrosiaster

[S.l.], [9. Jahrh.]

Inc.: Paulus Apostolus [...]

urn:nbn:de:bsz:31-64858

Visual Library

uente significat; hoc ppter iudeos quibus non uenisse dicebant; hi ergo anat
hema sunt ad non qui uenit; Gratia dni nri ihu xpi uobiscum · caritas mea cum
omnib; uobis in xpo ihu; Ideo talem subscriptionem posuit · propter hos quidam
dissensioni studebant · dnm ihm non diligebant; Quippe qui dicerent · ego pauli
ego appollo · ego uero cephe; Qui enim xpm diligit · ni dat hominib; gloriam; Et
qua nulla est spes in homine · gratia dni inquit ihu xpi uobiscum; & sub audit ur ·
qui diligitis dnm ihm; & quo non se invicem diligebant in se · hos docet dicens; Caritas
mea omnib; uobis in xpo ihu; Ut amare se discerent · & gratia qua diligebantur
ab apostolo · ni carnis affectu · sed in xpo ihu; Explicit ad corinthios prima;
incipit ad eos de secunda; Scens se apostolus pfecisse epistola · qua ad arguenda
plebem corinthiorum miserat · ppter diuersos illorum errores · aliam iterum epistola
ordinat · ad exhortanda ob audientiam eorum · & tangit horum contumaciam qui
emendari nequiuerant; In hoc tamen animo releuatus · quia ea que ad ecclesi
asticam ordinationem pertinent audierat esse correcta · certus de incepsi · quia
multa eorum paulatim corrigerentur · preter ea quod ex magna parte coepe
rant esse obaudientes; Qui ergo ea que ad fidem & ecclesiasticum ordinem
pertinent emendauerant · sine dubio speserat emendandi mores & conuer
sationem; Ac ph oc festinanter scripsit eis · ut contristati ex correptione ·
consolationem haberent · & crescere in eis fructus penitentie; Ut uidentes
ea placere sibi qui displicuerant · promptiores fierent ad bonos actus; Quid
est enim penitere · nisi ea aberrore cessare · interueniente mentis dolore; Ut ergo
phet iam bene se de his sentire · sic scripsit ad eos;

PAULUS APOSTOLUS XPI IHU · Iam securus de his · confidenter
se apostolum dni predicat; In prima enim epistola · uocatum se apostolum dicit eis ·
tam non pbatum quam traditione eius ab ducti erant; Per uoluntatem dei; Ut ostendat
phet apostolum suum · di uoluntate ex xpo factum se apostolum dicit; Ita enim dns ait
iudeis; Quos que plicata sunt ei · id est dono patris · facio semp; Et timotheus frater
cum hoc scribit perque epistolam primam misit ad eos · id est cum timotheo ·
ut ostendat eis ab hoc se audisse de bona uoluntate eox · quam corripienti ei

apostolatum

Id est quod participes illos obtat ee gratie di que est & xpi;

sub diderant; Ecclesie di que est corinthi. cū sctis omnib; qui sunt in universa
achaia; Nunc socat istos scis ceterarum ecclesiarū. ut sciant se profectasse; Gra
tia uobis & pax a dō patre nro & dno ihū xpo; Quō unum donum est di & xpi.
Benedictus est dī & pater dni nri ihū xpi; Semp in omni epistola mysteri ordi
nē tractat. de dō patre loquitur & de dono eius & de dno ihū xpo filio eius;
Ut sicut nominātur duo. & esse intelleguntur. ita unus quisq; subsistens abe
atur. quātus una substantia sint. ut corpesatur ultra adseuentio sabellii; Pat
misericordiarū. & dī omnis consolationis; A ipso coepit rationem; multum
enim refrigerii dat eis. qui correpcionis causa fuerant contristati; audiencies
enim dni non solum totius orginis patrem. sed & misericordiarum releuatsunt;
Spe hac certa facti ad hoc correpti. ut conuersi dī misericordiam inuenirent;
Quare autem misericordiarum patrem dix. nisi ut agnoscerentur per misericor
diam rursum regenerari & reformari penitentes. ut non solā sic uenia. sed
& status pristini restauratio; Et ideo misericordiarum ait. propter diuersa
peccata. ut consolarentur contristatos causa delictorum. hoc est spem
non negare conuersis; Qui consolatur nos in omni pressura nra; Hoc est quod dix
dī omnis consolationis. quia adest in omni pressura. Ut possimus. & nos con
solari eos qui sunt in omni pressura. per exhortationem qua exhortamur
& ipsi a dō; Duo genera consolationum induxit; unum quo consolantur. qui
iniuste pressuram patiuntur propter nomen xpi ut liberentur. alterū
eorum qui peccatorum causa contristati. consolationem accipiunt. Dum
illis promittitur spes emendatoribus. ab his qui consolati a dō. erpti sunt
de pressura; Quasi ait habundant passiones xpi in nobis. Sic per xpm
habundat & ipsa consolatio nra; Manifestū quia pro quo patimur. ipse
nobis adest. consulens nobis. p liberatione eripiens nos de pressura. in tem
tu maiestatis sue; Sive autē pressurā patimur. p ura exhortatione. que ope
ratur p patientia earundē passionū. quas & nos ipsi patimur. & spes nra cer
ta est p uobis. quia scimus quod sicut estis passionū. sic & consolationis estis; Genera
lē loquitur. ut quia credentiū causa persecutiones patiebantur a perfidis

& salute; Sive exhortatione consequimur p ura exhortatione

subiecti Iniuriis & cedibus sectarum auxilio di liberabantur
ad consolationem credentium · ne scandalum passi a fide
cederent; Quamuis apostolorum temptationes
erant credentium · sicut scriptum est in propheta Zacha
ria; Percutiam pastorem · & dispergentur oues gregis; quam
uis futura crederent · fideles tamen inter ipsa primordia
pressure · nouellis facium scandalum; putant enim · Inanem
esse promissionem · Suiuiderunt oppressum predican
tem; sed si tum firmus est credens · conpatitur amisso magis
eo fidens de spe futura · ut simul consoletur cum quo & con
patitur; Non enim uolumus ignorare uos fratres depressura
nostra quae facta est in asia · quia supra modum grauatisumus
supra uires · ita ut desperaremus nos & iam uiuere; Ideo pas
siones pressurarum indicat · prope usque ad mortem inlatas
ut ostendat quae mala salutis illorum causa patiebantur ·
ut non grauius ferrent si conperentur errores illorum abhis
quibec tam aspera tolerabant pro illis; Quis enim medicorum
non arguat susceptum suum neglegentius curantem · neu
ra mediante eius sine effectu remaneat; Sed ipsi in nobis
responsum mortis habuimus · ut non simus fidentes in nobis;
sed in domino qui suscitat mortuos; tantum insolentiam
iniquitatis significat insurrexisse contra fidei predicato
res · ut mortem ante oculos haberent; Denique ereptos
de ipsa pressura · resuscitatos sedicunt; Sic enim afflic
ti fuerant · ut desperarent de presenti uita; Sed quia
deus presidia sua non negat in necessitate positis maxi
me suis · eripuit illos desperantes de semet ipsis ·
fidentes autem de deo · nimia enim pressura desice
re se profitebantur · nisi ad esset deus; Quide tantis

mortibus liberauit nos in quo speramus quia & libera
bit adiuuante pro nobis & iam uestra oratione ·
ut in multorum facie donum quod in nos conlatum
est per multos · ingratiarum actionem celebretur
pro nobis ; Hoc dicit quia gratia dei multorum
causa consolata est apostolos · id est omnium creden
tium · quorum causa & pressure eis ingrebantur ;
ac per hoc quia omnium causa est · amici d̄o gratias
referant cum cessat temptatio · aut cum oritur simul
obsecrentur ; Gloria enim nostra hec est · testimonium
conscientie nostre ; Hoc dicit · quia de conscientia
sua presumebant · quia pura erat ab omni simulatione ;
quam ob rem de dei auxilio non diffidebant ; quia in simplici
tate & sincertate · non in sapientia carnali · sed in gratia di
conuersati sumus in hoc mundo · abundantius autem apud uos ;
hec est gloria conscientie quam dixit · simplicitas & sincertas ;
et quia hec dedi doctrina sunt adiecit · non in sapientia car
nali · sed in gratia di ; ut ostenderet non humane sapientie
sed euangelice predicationi liberamse conscientiam exhibu
isse ; preterita refricat · quod in prima epistola arguit fucatā
predicationem · uixca humanum sensum aptatam ; Cuius pre
dicatores duplia genere insapientia carnali accusat ; quia & uixca
mundi sensum p̄dicabant · ne facile offenderent homines · & quis
tus causa hoc agebant pprius lucris carnalib ; studentes ; Unde apos
tolus nūquā acorinthius sumptus uoluit accipere · ne his occasio
nem daret eo quod similis eis esset in hac re ; hinc est quod dicit ;
Abundantius apud uos ; simplicit sumus conuersati · quia cū alialis
accaperet · ab his noluit · ne arguendi eos auctoritatem amitte
ret ; Non enim alia scripsimus uobis · quam quę legistis uel

cognoscetis. Et sed dicit scribere. que non solu litteris cernerent.
sed & operib; eius manifesta haberent. ut p̄bare ea que loquit gestis
se implere. quib; unius cuiusq; mores & ppositi discitur; Spero autē qd
usq; ad finē cognoscetis. sicut & cognouistis nos ex parte. quia gloriam
sumus. sicut & uos nra in die dni ihū xpi; proficere illos spernit ex eo qd
iam coeperant meliores effici. cognita affectu circa se. apostoli. & glo
riabantur in eo uelut filii in patre clarissimo; Unde & apostolus gloriā
suā uidet testatur in filios obaudientes. & tunc debere uideri
quando prodest. id est in die iudicii dī; hoc dicens. p̄seuerandū monet;
Et hac fiducia uolueram prius uenire ad uos. ut sedm gratiam habe
tis. & p uos transirem in macedoniā. & iterū a macedonia uenirem
ad uos. & a uobis deduci in iudeam; Hac fiducia enī dari ē utq illorū;
iam enī & desiderare illos se significat. quos ante indignū erat uide
re; plenā ergo gratiā habuissent de aduentu eius. quia imago ē epis
tola. presentia autē ueritas; non est itaq; otiosū quod uoluerat ire & nūc;
Intelligenī uult eē aliquos inter eos. quorū causa uoluntatē suā
nimplent. ut adhibita opera purificarentur, Hoc ergo cogitans num
quid leuitate usus sum. aut que cogito secundum carnem cogito. ut sit
apud me est est non non; Quō dixit uolueram uenire ad uos. & nūc.
id circo num quid leuitate usus sum in quid. quia uidetur qui dicit
aliquid & nō facit leuitate uti. ideo ne forte istud de apostolo arbitra
rentur. hoc purgat. quia nō istud leuitē sed cū consilio fecit ut nim
pleret quod disposuerat; Aut num quid que cogito in quit sedm
carnem cogito. qui enī secundū carnē cogitat. tunc nimplet
que disponit. quando aut p̄ sonis ampliorib; defert. aut cerce
uoris aut apparatibus uincitur. quod apostolus semp spreuit; Spī
talis autē tunc dispositum non implet. quando p̄ uidentiis aliquid
p̄ salute animē meditatur; Sicut & apostolus ideo nimplenit quod
uoluerat. ut p̄ hoc ipsū meliores effice rentur; Sanctis ideo

distulisse eu· quia quidam adhuc inter eos non se punificauerant a peccatis:
ut sit inquit apud me est et non non; hoc significat· quia non aliud
egit· quā sciit agendum; quia utilitas ante ponenda est uoluntati;
hic sensus spiritalis est· carnalis autē sensus sic mutatur· ut ame ponat uo
luptatem utilitati; Fidelis autē dī quia sermo noster non est· est
& non· Hoc ē quod dicit & ad galatas sicque destruxi· eadem
edificō preuaricatorem me constituo; Ideo ergo fidelem in sedicit
dī predicationē; Nam hoc faciunt adulatores· frequentē enī ne ho
mines offendant· que uera sunt preter mittunt; Dī enī filius ihs
xpī qui inuobis ē· qui per nos predicatus est per me & siluanū & timo
theum· ñ fuit est & non· sed est in illo fuit; Quantū ad idoneos pdica
tores pinet hoc debet ee ut sit apud illos· est est non non· ut ñ aliud
faciant quī sciunt utile; Quia enī frequentē aliud uolumus quī est
utile· ne uoluntas uincat utilitatē· ideo apostolus uoluntati sue utili
tatem ppositit ne iret ad illos; In xpō enī ihū non fuit est & non· sed est
in illo fuit; Quia nū quā aliud uolut quā est utile· semp enī uoluntas
eius cū utilitate ē; Nec immutatus est ut faceret in mutus· sicut homo
quo est utile· aut ut ambigeretur de aliquibus & mutaret uoluntatē;
Quot quot enī pmissiones dī sunt in illo est & in illo amendō ad glorī
per nos; Manifestum ē quia semp indōuertas est hoc est amen; ma
nifestata per xpm· post per apostolos predicata ad gloriam dī
signorum uirtutibus testimonium perhibentibus uera esse que
pmisit dī p xpm dnm nrm; Gloria enī dī est· cū ab illo omnia & per
illū· & in illo ea disponuntur; Qui autē confirmat nos uobis cū xpī dnī·
& qui unxit nos dī· & qui signauit nos & dedit pignus spm in cordib
nrīs; Xpm dicit confirmare gentes in fide pmissā uidens· quia ipse
est qui fecit utrūq; unū· id est circūcisionē & prepucium in uno nouo
homine faciens pacem; dnī ergo confirmat & dī qui unxit nos· id est
dedit regiam honorificentiam· sic dicit petrus apostolus; Quia sumus

inquit genus regale punctione spiritale cuius tipum fuit in regibus
iudeorum qui signauit nos dando spm suum in nobis pignus ut ñ ambiga
mus de pmissis eius; Si enim mortalib; spm suum credidit dubium ñ ē quia ia
in mortalib; addat gloriam; Unum tam opus dicit patris & filii quia & xpm
confirmare & dm; quē enim confirmat filius confirmat & pat & ei dat spm
pat dat & filius quia utrusq; ē spis sci sic dicit a romanos; si quis aut spm xpi non
habet hic non ē Quo ergo de perfectione hominis locutus sē trini
tatis hoc loco fecit mentionē; Omnis enim suma pfectionis in trinitate consistit;
Ego uero testē dm inuoco sup animam meam qd parcens uobis nuem corinthum;
Nunc manifestat qua causa cum uoluisset ire ad illos distulit ut tunc nec quan
do uppe omis eum dactos inueniret; his enim nunc loquitur qui uidebantur uelle
se corrigere sed opera ñ dabant ut hoc implerent; Quia ergo corripere illos
necesse erat ne suum ad alios conuertit nec tristaret multos & hoc fuit illis parce
re; qd ut mitib; eorum cōmideret dm testē dat ne putarent dignosse ē sicut
in ab illo; Quo cōperto ut pseuia eius mereremur eum diarent se; Non qd do
minemur fidei urē sed qd adiutores sumus gaudii uri fide enim statis;
Quo fides ñ necessitatis sed uoluntatis reset; Ideo dicit ñ qd dominemur
fidei urē; dominatus enim necessitatis causae; Sed adiutores sumus inquit gau
dium; Hoc est quasi ut in malo opere tristitiae ita & in eum dactione gaudii;
huius gaudii adiutores sumus inquit quia uolentib; eis eum dare sed fuerunt
cōmonitiones ut quod uelle coeperant possent implere; Decreuit aut hoc
apud me ne iterum in tristitia uenire ad uos; Aperte quia ideo noluit ire
ne forte corripiens paucos multos tristaret; Ipse ia tristatus cōpatiunt
enim oma mēbra unius merore Si enim ego tristo uos & quis ē qui me letificet
nisi qui tristatur ex me; Hoc dicit quia iuuat eos tristare sed quia peccatis
studerant necesse erat illos tristari in uno apostolo; tamen ut decederent ob
audientes facta letificarent eos qui tristabant ei eis ut qui corripiendo
tristauerat eos letarent ex his dum corrigunt; Ideo & scripsi hoc ipsum ne cum
uenisse tristitiam habere a quib; oportuerat me gaudere; Certum habens

quia meum gaudium omnium erat; Idcirco dicit hec se scripsisse ut post euenens
non esset unde contristaret subditis uetis sed gauderet eis quasi ei carissimus filius;
ue quia a infidelib; tribulationib; adficiebat ab his uetiq; gauderet quicrediderant;
Gaudium enim apostoli purificatio est populi; Idcoenim gaudet quia uetuperatione ne
meis; quos simul opter gaudere; Hi ex multa pressura & angustia cordis scripsi
uob p multas lacrimas non ut contemini sed ut cognoscatis caritatem quam habeo
abundantius in uob; Manifestum est quia quando hoc affectu quisque corrigit ut
pusillo doleat peccatis el nunq; ut illum contristet corrigit sed ut ostendat illi quo
amore diligat eum quem nim hoc affectu corrigit fratrem contristat; Insultat enim qui
non dolet fratri; Si quis autem contristatur nime contristatur sed ex parte ut non onerem
omis uos; omis hos quos dicit scis; Vae enim uetuperatis in populos sicut in prima epistola
memorauit; hic ergo ex parte secundum quos contristatos in errore significat sicut ipse
ipsum; hoc dicens onerauit peccante tenuiquipeccauerat; plus enim fecerunt in omnis
delicti multa tribulante; Ac hoc sufficit ei qui talis est unicuique hecque a plurib;
fuit obiurgatio; Magnum dolorem uicq; patre quod delictum fuit plurib; uidet homere; Iam
ceteramagis donecis & solemnis nequomodo abundantiore tristitia absorbeat quem
modiest; Afflictio hominum peccati principalis subuenire papie quia penitentia fide
uero animo hoc est sicut reprehensi stati in animo dolent pannus habet fructum Denuq;
in regnorum libro habet quia achab cum arguisset cum propheta commotus animo statim meruit
uenia. Et dauid in causa uxoris certhei correptus quia cognouit se peccasse. dolicuiei delecti
ta & apostolus illum quem ceteri commisere habens concordem patris obiurgatii & ubi eum
dolentem reuocari uult & nedum uidens se contristatum spernit desperant de se. dare & am
mum admundum fruendum. quasi qui locum apud dm lam non habere. hoc est
ma tori tristitia absorbet desperantem de se conuerq ad dmerenda peccata
quibus grauatus absorbetur a secum de morte. Haec enim uera poenitentia
est. lam cessare a peccato. Sic enim pro hac dolere se sibi. sidec &
ro desinat. Propter quod obsecro uos ut confirmetis in illum caritatem
ad hoc enim & scripsi ut scirem an omnibus obedientes estis
Quantum datur intelligi obedientes hos factos

inceteris probat · emendauerant enim quem adordinem ecclesiasti
cum peranent · · Unde etiam in hoc uult illos esse oboedientes ut confirment fra
trem in caritate · suscipientes eum in communione · · Sicut ait aliquid donastis & ego · ·
Manifestum est quia quod iubet fieri ipse facit · nec potest hoc abnuere · quod etiam obse
cro ut fiat · scribit cum haberet potestatem iubendi · sed quia in prima epistola
graue eius crimen detulit ut horrerent illum omnes · nunc ~~autem~~ cum recipi illum
uult · ne ait ne ad hue ~~excecato~~ ul. animo aduersus illum · durum illis esse & habere
cum illo communionem ecclesiae · neq · enim tanta inesset quanta in apostolo
providentia · ut futurum intellegerent faciendum esse quod dicebat apostolus
in causa huius dum texat · · Ideo obsecratur · ut dimittant illi · significans dm illi ig
nouisse quia nihil sine di spu agebat apostolus · · Et enim quod donaui propter
uos in persona xpi · Hoc dicto grauat illos quasi magister petentibus discipulis do
nauit cui uoluerunt peccatum · quanto magis obaudire debent discipuli magistro ·
Et ut ratum ei cui donauit offendere & apud dm · aut in persona xpi se donasse · quod
donauit · · Hoc est accepto tulisse xpm · cuius legatione fungebatur · Ut factum
apostoli · factum sit xpi · sicut dix · · Quae cumq · soluerits super terram · erunt solu
ti et in celo · · Si ergo huic pro quo petierunt · per apostolum xps ignouit · quanto ma
gis huic iam ignotum erat · cui ut donent etiam ipse hortatur · · Ne possideamur a satana
nec enim ignoramus uersutias eius · Hoc dicit quod supra memorauit · quia consolatio de
bet subsequi fratrem delictum flentem · · Ne diu contristatus et contemptus a caritate
ecclesiae · in aliquit desperare de se · · Et uidens qui semper in insidiis est subtilis diabo
lus mentem eius uel effectum · accedat et suggerat ei ut uel presentibus fruatur
qui de spe futuri premii deiectus est · · Et peretur frater possus a diabolo · cui ad
hoc poenitentia data erat · ut conuersus reformaret se · · Sicut dicit mezechel depro
phet · Nolo mortem morientis · quantum ut reuertatur et uiuat · · Et iterum · Con
uertantur inquit et replantabo eos · · Cum autem uenissem troade propter euan
gelium xpi · et hostium mihi apertum esset in dno · non habui requiem in spu meo
eo quod non inuenerim titum fratrem meum · sed uale illis dixi · · et profectus
sum in macedoniam · Troade perrexisse se significat · ad predicandum ei euan

gelium xpi. et cum coepisset predicare fuisse qui caperent uerbum fidei
sed quia solatium eis defuit. intolerabilis erat labor. perstrepentium
causa.. Quamuis enim quidam eorum aperuerant corda sua adrecipi
endum sermonem di. tamen inprudentia infidelium. non minima ex
istebat. excurgens in apostolum zelo credentium. et haec duo in uno im
pleri non poterant aut fideles instruere. aut in credulis repugnare..
Deoq. uale illis facto qui susceperant eum. profectus est in macedoniam..
Deo autem gratias qui semper triumphat nos in xpo.. Hoc est dni apostolos
trium phare in xpo. uictores illos facere in fide xpi. ut calcata per fidem
tropheum habeat fides. dum ex perfidis fiunt fideles. et maliuoli non pro
ficiunt in persequendo credentes.. Et odorem notitiae suae manifestat
per nos in omni loco. quia xpi bonus odor sumus deo in his qui salui fiunt
et in his qui pereunt.. Odor notitiae di in xpo et per xpm est.. Odorem
autem idcirco dxit. quia sicut quedam res quae cum non uideantur. per
odorem tamen cognoscuntur. et intellegis in loco aliquo esse quod non uide
des. ita dis quia inuisibilis est per xpm seuoluit intellegi. ut predicatio xpi
quae utiq. inuisibiliter est. sicut ad nares odor. ita ad aures peruenit. dum
patrem insinuaret creaturae. et filium eius unigenitum. cuius rei lega
tionem fungentes apostoli. sicut dicit dns ad dm. filius ad patrem. Sicut
me misisti in hunc mundum. ita et ego eos mitto in hunc mundum.. Odo
rem notitiae di et xpi per signa et prodigia manifestarent. uera enim
esse de deo et xpo predicatio uirtutis testimonio probabatur.. Quae ideo
in odorem significata est. quia cum dis non uideatur. haec quae in uisibili
operatur. in apostolis esse intellegitur. Ut ueritas doctrinae manifeste
tur. qui ergo recte adserit xpm. bonus odor est deo laude dignus in eo qui
credit. nec uituperabilis in illo qui non credit. qui uero non recte adserit
xpm. malus odor est deo. tam in his qui fidi sunt. quam in illis qui diffidunt
pro utrisq. enim reuserit.. Qui enim diffidit. idcirco uidetur non credere
quia peruersum est quod audit. & qui credit male credit.. Apostolus

ergo ratione legis locutus est · ut sicut in lege qui hostiam bono uoto offerebat · bonus
odor erat dō et acceptabilis ita et nunc predicationis · uis doctrine odorem prestat
flagrantem dō · Quam ob causam auxiliis suis tutos prestabat ds apostolos
ut uerba cognitionis eius infunderent patentib · aurib · siue iudaeis siue gentib ·
addito his sacramento natiuitatis dni ihu secundum uoluntatem di et patris
eius munitate fidei salutaris · ad salutem credentium et perditionem diffi
dentium · Aliis quidem sumus odor mortis in mortem · Hoc dicit · quia in
credulis predicatio crucis xpi · odor mortis est · Audientes enim uerbum
di sic accipiunt quasi pestem ex eo oriatur mors · et necesse est ut iuxta fidē
illorum fiat eis · Aliis autem odor uitae ad uitam · Verum est · quia fidelis sermo au
ditur · Dinumius est salutis aeternae · et secundum fidem eorum contingit eis ·
siue ergo in his qui pereunt · siue in his qui salui fiunt · xpi bonus odor erant
apostoli · quia sinceriter et sine adulatione predicabant · Qui enim non cre
debant · ipsi sibi laqueum circumdabant his liberis · sicut dicit dns ad ezechi
elem prophetam · tu predica siue audierint · lucraberis animas eorum · Si
quo minus ipsi sibi uiderint · tutamen liberaris a perditione eorum · Et ad
haec quis idoneus · non enim sumus sicut plurimi adulterantes uerbum di · sed
ex sinceritate sicut ex deo coram do in xpo loquimur · Pseudo apostolos tangit
diuersos qui corrupti doctrina uerbi di permaiam interpretationem adul
terabant · tollentes diuinum sensum ponebant humanum · ex quib · qui
dam zelum habentes traditionis iudaicae · nec de xpo bene docebat · ideo min
idoneos hos dicit · Apostolos autem sinceriter predicasse sicut ex deo datum
est ante dm · Idest quomodo ds dedit ipso teste in xpo loquebantur · non
suam querentes · sed di gloriam · hoc est in xpo loqui cuius honorem et poten
tiam predicare · Incipimus iterum nosmetipsos commendare · Quo pseu
do apostolos notat · prauae eorum commenta designans · Se autem uerum pre
dicatorem testatur · Videtur iterum commendare se · sicut in prima epis
tola · Et ne hoc uersutiae aliquae terrestris lucri gratia facere uideretur ·
Adiecit · Aut num quid indigemus sicut quidam commendatitiis epistolis

aduos aut exuobis. Hoc dicens. et suum sensum purgat. et adhuc pseudo apos
tolos notat. quos propri honoris & questus causa circuire ecclesias probat
ad auferendam non ad tribuendam salutem. Ex his erant quib. dicit dns
Comedtis domus uiduarum & pupillorum oratione longa orantes. Prop
ter ea accipietis maius iudicium. hi enim et res eorum & animas in iudicio adbant
Apostolus aut. nec res eorum tangebat. et ueritate doctrinae. animas eorū
saluabat. Non ergo carnaliter. sed spiritaliter se commendabat ad profec
tum salutis illorum. ut hoc de illo crederent. quod erat. Qua qui debono ma
le sensit. peccat. ac per hoc commendatio haec. istis magis proficit. Episto
la nostra uos estis scripta in cordib. nris. Epistola salutis indicium est. recte
ergo ait. quia salus corinthiorum in corde erat apostoli. et eorum qui cum illo
erant. semper enim de salute eorum cogitabant. Cum ergo in corde sint
apostoli et eorum qui cum ipso erant. epistolae sunt scriptae in cordib. eorū
quia qui semp alicuius memor est. scriptus est in animo eius. Quae cognoscit
& legitur ab omnib. hominib. manifestata. quia estis epistola xpi ministra
ta a nobis. Apertum est. quia cum dicuntur xpiani. epistola xpi sint
indicantes salutem quam dedit dns in xpo omnib. hominib. scribentib. apos
tolis. dum enim docent scribunt. Scriptae non atramento. sed spū di uiui.
Qm quae pmissa sunt. aeternae. ideirco di spū scriptae dicuntur quia semp ē. tē
porales. aut atramento quod g̃ obolescit & pdit memoriā. Non in tabulis lapideis
sed in tabulis cordis carnalib. Nunc legem ueterē pulsat. quae primū data
in lapideis tabulis abolita ē. fractis tabulis sub monte amotae. Nova aut lex
in carnis scribit. hoc ē in corde. non in calamo sed pr spū. quae fides eius aeterna
est. ab spū scribit. ut maneat. Veteris aut pceptis deficientib. mundo cessabunt
tē quomodo ergo differt lex a lege. ita differunt dispensatores illius. ad
ministratorib. legis fidei. Fiduciam aut talem habemus pr xpm ad dm. Quam ma
dignam sit in apostolis manifestat cū dicit. Fiduciam talem habemus ad dm
pr xpm. ut ostendat ueteres ñ hanc habuisse fiduciā ad dm qa minor fuit ad mu
nistratio. Non quod sufficientes sumus aestimare aliquid a nobis tanquā a nobis sit.

sed sufficientia mea ex deo est · qui & idoneos nos fecit ministros noui testamenti · non litteræ
sed spiritus; Littera enim occidit spiritus uiuificat. Quanto ergo ferat apostolica dignitate
Indi tam laude prouocat iustitiam meritis humanis adscribens · sed eius gratiæ qui dig
natus est puritas humana · saluare & predicatione ordinare · quæ quos lex ueteris reos te
nebat · saluaret · data remissione peccatorum per xpm dnm nrm; Littera enim ad hoc
data fuit mortis · ut contemnentes legem occidere & secm uis naturæ; Spiritus uero
idest lex fidei quam scribit · sed animo commutat · uiuificat reos mortis · commuten
tes tamen se · ut iustificati de cetero non peccent · recte ergo data fuerat lex · ut timor
esset peccandi; Sed quia fragile est genus humanum · mira di data est in predicatione
apostoli · ut donatis peccatis euaderent morte credentes in xpm. Hæc est predicatio
noui testamenti quod promiserat ds per prophetas. Quod si administratio mortis in lit
teris formata in lapidibus; quæ fuit in gloria · ita ut non possent intueri filii israhel
in faciem mosi propter gloriam uultus eius quæ euacuat · Quomodo non magis administ
ratio spiritus erit in gloria; Manifestum est maiorem gratiam esse legis fidei · quam legis
mosi · quam uis enim ad hoc data sit lex mosi ut per eam esset · contempta tamen · facta est
lex mortis; Ergo qui a peccatoribus prouidere in potuit · uenit lex fidei · quæ hos ~~fit~~
saluaret · non solum ignoscens · sed et iustificans eos; Multum ergo uni est · uni legem & le
gem · nunc enim maculati peccato · multum mosi descendentes de monte cum lege ac
cepta uinabulis · uitare in poterant · quia gloriosa facta fuerat facies eius · ne a pec
catoribus possit aspici · quia digni erant morte · quæ nunc gratia euacuat per legem spiritus.
Cum accepta remissione peccatorum · facta iusti · digni sunt aspicere · & possunt glo
riam di · sicut uidet in monte petrus & iohes & iacob; gloriam xpi; Si enim in administ
ratione damnationis gratia · multo magis abundauit ministratio iustitiæ in gratia;
hoc dicit quia amplius est donum iustitiæ di per fidem xpi quam legis ueteris · quia magis
gratia uita alitur est quam in morte · quam uis iuste damnat · tamen ad laudem proficit · magis
si indulgeat · ut possit reus corrigere se; Nec enim gloriosum factum est id quod
glorificatum est in hac parte · propter excellentem gratiam; Manifestum est non esse factum
gloriosum · quod uisum ~~multum~~ multum gloriosum · mosi · quando enim nulli profuit gloria uultus
eius · in habuit fructum gratiæ · sed magis obfuit · luce & in suo uitio · sed peccatum ·

tam in hac parte gla non est; Illa aut est magis gloria quia habundat in gratia impuri
ficat homines dono di abstersa caligine possunt videre gloriam xpi; Si enim quod euacuatum fuit in gloria multo magis quod permanet in gla est; Non negatur gloriam fuisse.
Intelige ut in vultu moysi; sed in permansit in moyse; quia figura erat in moyse non veritas.
Ideo adveniente salvatore cessat figura quia apparuit veritas manent semp utriusque
rei vri est. Inter imagine & veritate tantu interest vri gla vultus moysi & gla xpi.
Ideo supra dixit ppter excellentem gloriam; Illa enim tanta erat gloria quanta debuit
credi servo; hac vero tanta quanta est genitori eius; quia ihs vigloria est di patris;
Sicut enim vespere stellis gloriosae s; oriente autem sole euacuat eorum claritas; ita & moysi
gloria euacuatur apparente gloria xpi; Habemus igit tale spem; multa fiducia utimur;
Non habere nos dicit videndi gloriam mortalem qualis fuit in vultu moysi; sed eam qua
videri tres apostoli in monte revelante se dno; Hinc igit concipere debemus quantum
nobis contulerit divina clementia; quantum q: nos superiores gratiae dono ditare dignata
est; qua dederat videtis; Videi enim communior erat gloria vultus moysi; ei speculare non
poterant; Nos vero non moysi gla quae inferior est; sed excellentem salvatoris gloria
visuros nos credimus; Videi ergo servi gla non meruerit videre; nos autem dni communis
gloria sumus usuri; Ideo q: & nos vicem reddere inquantum possumus debemus beneuo
lentiae di. Ut appensiores simus unei amore; qui nobis fiducia dedit; abluens nos a peccatis; videndi gla di; Nunc igit q: opus est ut crescat in nobis fiducia bonis actib; pa
ratis; tantum enim videbimus; quantum credimus; Et non sicut moyses ponebat
velamen super faciem suam; ne intuerent filii israel usq: ad finem ei qd euacuatur;
Qui dignus facti sumus per gratiam di videre gloriam ~~di~~ xpi; Idcirco & non sic moyses po
nebat velamen sup faciem suam; ne intuerent filii israel; Ideo ponebat velamen
qui splendore vultus eius ferre non poterant causa peccati; Quo sublato potestas
datur videndi gloriam di usq: ad finem ei; Quia dum in revelat; qui dum relicta lege
veritate ad gratiam fidei; & sic euacuat; Accedente enim dignitate p fide euacua
tur indignitas; Sed obtuitus sensus eorum usq: in hodiernum die; Tam diu ob
tusus die; qua diu non credunt; Quo obtunsio infidelitas obuerit; Ideo conuer
sus ad fide; aeuit aciem mentis ut videant diuini luminis splendorem; Idipsum

uelamen In lectione ueteris testamenti manet. dum non reuelat, quia In xpo euacuatur
obuiatio. ut hec In lectione eco credi manet quā diu credant. non enim reuelat nisi credant
In xpo enim euacuat hoc est p fidē xpi auferitur uelamen. amoto enim delicto incipiunt
uidere. qd obstiterat peccato uidere non poterant. Sed usq: in hodiernū diem cū legit
moyses. uelamen est super cor eorum. Manifestū est quia cum legit hec pars legis sen
tentia illorum recitatur quasi sub lege. Cum autē conuersus fuerit ad dm auferet
uelamen. Conuertit ad dm hoc est credere In xpm. ut cognoscent dnm uenire merentur ac
cipere. hoc est auferri uelamen. ten. tenebrā euacuatā quā tenebat reus sub lege. Ois autē qui
est ubi autē spi dni ibi libertas. Qm dns spi est. per xpm legē dedit spi. In ueteri utique
testamento. sed p fidē animis mutatam. nonque uisibilia doceat. sed inuisibilia credi
sudent. que animus spiritaliter colligat. nonque oculis cernat. hac lex dat libertatē
solam fidem poscens. ut qua quemonstrat credat. de conditione eruti mereantur.
Nos autē reuelata facie gloriam dni speculantes ad eandē imaginē reformamur a gta in gloriam
sicut a dno spu nos dicit. ois qui libertate sumus consecuti dono gratie di. gloria dni per
fidem speculantes ad eandē imaginē eiusdem formari quā spectamus. idē uisimiles inue
niamur. eiusdem ista hac ita imaginis gloriae xpi. sicut dicit iohis apostolus. Scimus in
quit quia cum apparuerit similes ei erimus. A gloria in gloriam. sic a dni spu. id est
sublimi beneficio di gloriae mortis qui reatus eius cernere nequibamus. transformamur
ad gloriā quā credimus dari nobis a dni spu. Tantum enim dabit gloriae. quan
tum dignum est dare dm pspm suum. Ideo enim dicit. sic a dni spu. ut ostenderet
talem gloriam dm. quae sublimitatem congruit dari. Mortem gloria. nec tem
ta fuit. nec perennis. p modo enim legis. & gloriā p cepit. Ita & p modo legis fidei
In qua spi di est. dabitur gloria credentibus. Tantum enim concessit di fidelib.
ut spm suum det eis. pignus illius gloriae quā promisit. Quare habentes hanc ad
ministrationem. pietatem consecuti sumus. non deficiamus. Tantam spem dicit
administrationis huius non deficit. In pressuris confortatus fide promissionum.
Unde superius dic. multa fiducia utimur. fidentes enim in his quae promissa sunt.
quicquid aduersi accidere toleramus. Quod non humanis meritis deputat. sed
misericordiae di qui hominem abluit. deinde iustificat. adoptans filium do. ut dons

cum gloriam similem gloriæ proprii di. Sed renuunt amari occulti dedecoris
nulli gloriæ dignus sit homo. Omnia turpia & polluta quæ fieri & cogitari possunt
amouenda docet. Non solum decor de sed & decogitatione pellatur. Innuantur verba sunt.
Subsua enim & suorum prona ad meliorem uitam horatur. ppter quod supra dicta uitia
quæ uitari sæpe reprehendit. Possunt & hæc occulta dedecoris esse quæ prano sensu ad
dicendum meditantur infallantur. Unde subiecit. Non ambulantes in astutia nec adul
terantes uerbum di. Adde decus enim & deformatione eius pficit. qui sub dola mente
confingit doctrinam ad decipienda corda simplicium. Turpis enim mutatio in die iudicii
di. Astutia enim male mitis. aliud quod sibi liberum est explicat. uerba di adulterat
in sensum inuertat. Adulterare est aliud uerum sensum per falsum uelle concludere.
Sed in manifestatione ueritatis commendantes nos metipsos ad omnem conscientiam hominum
coram deo. hoc dicit quia in predicatione euangelica nullus fecit suspectum. Addens
amplius. cuiuscunque coram deo. Ut hoc ipsum non solum hominibus manifestum probet. sed
etiam deo. cui nihil occultum est. Testimonium di ergo implorat ut euangelium credatur.
quia ita predicat. sicut datum est ab auctore. Fecit hoc modo testis est. dum dat sig
na & prodigia fieri per manus eius. Sed & hoc prius est euangelium non in uerbis quæ ceteris.
Ueritas est. quia incredulis mundum pfidia obcecante splendore ueritatis di. Uelamen
enim est supra cor eorum. & obtentio infidelium mundum. Maxime in quibus di sedi
huius obcecauit sensus infidelium ne pnitendum lumen euangelii gloriæ xpi qui est
imago di. Oturn die secularium hominum. quia maluerunt per fide xpi sensus
obcecare ne uidearent ueritatem euangelii maiestatis xpi. hoc ergo illis prestare qd
uoluerunt. Quia enim maluerunt homines & intellegentes ueritatem dicere esse falsum.
In eo ipso iudicantur. ne possent credere quod duolum. Xpi autem cum sit imago di.
corporeum carnem adsumpsit. reliquentes gesta eius. solus carnis facium mutione.
de quibus dicitur estuat. obcecauit oculos eorum ne uideant oculis usque in hodiernum die.
Nec enim nos metipsos predicamus. sed xpm ihm dnm nrm. Hoc est nostram gloriam
adsumamus ne quis nos dicat propter nos ipsos euangelium. Sane ut nos pficiat forte
ad tempus. sed ihm dnm nrm adnuntiamus. subiicientes nos uirtutem maiestatemque
eius. quando ergo nullum gratiamus. nullum concumimus. & xpm dnm nrm facient.

quid est ut elati iudicemur aut primi propria utilitate predicare ut gloriosi appareamus.

Non sui seruos uestros propter ihesum. In manu seruus xpi probatur ut iubente ipso ministrum se horum
in predicatione nostra ut publicare horum subiectus ut in ministerio euangelii seruus ergo
dicens ministros significat sed ut humiliter loquitur sic dixit ut uere ostenderet non ad
sui gloriam predicari se euangelium sed ad laudem dni xpi cui obaedit cui seruit
sic et ipse dns ait Ego sum in medio uestri non ut ministretur sed ut ministrem hos
quib ministratur sed propter imperium dni. Quia dns qui dixit de tenebris lumen fulgere
illuxit in cordib nris ad illuminationem cognitionis gloriae suae in facie xpi ihesu.

Hoc dicit quia mira dei factum est ut nos inquit qui fuimus incredibiles in ignorantia hoc
est in tenebris prius dare dei lumen ceteris gentibus. Quantum se adhuc humiliat ut
dei solius et xpi gloriam proferat. Illuminari enim ut cognitionem habeant gloriae dei per xpm ideo
gloriae dei cognitionem. id est non dei solius sed et xpi qui est gloria eius ut significaret non dm so
lum cognosci sed et opera eius et mirabilia et prudentia quae condidit et saluatum genus
humanum usque in xpo per gloriam uirtutis suae. Habemus autem thesaurum hunc in uasis
fictilib ut excellentia sit uirtutis dei et non ex nobis. Thesaurum sacramentum significat
ut dei in xpo quod credentib manifestatur. In credentibus uero quodam uelamine tectum est
quasi ut thesaurus in occulto ponitur ita et sacramentum dei intra hominem id est in cor
de humano absconditur. Hunc ergo thesaurum in animo et corpore dicit esse ado datum
in eminentia uirtutis eius apparet. per hominem predicatorem diuinitas ut reconciliatur om
nis lingua creatori suo. non ad honorificentiam hominum sed dei qui se manifestat
per hominem qui cum humiles et imperiti essent acceperunt potestatem ado et loquendi mag
nalia et agendi. fictilia ergo uasa dicuntur humilitatem naturae humanae significat
quae nihil potest nisi ado acceperit uirtutem. ita ad laudem suam dei per haec se pre
dicat quae infirma sunt in gentibus illis dei non hominum ex luto fictus est.

In omnibus pressuram passi sed non coangustati. Nunc ostendit propter quod dicto
nes erant predicatores quia semper illis in necessitate adfuit dei. Ideo pressura aut passi
sed non coangustati hoc est non pressit dei tamen nos opprimi ut recederemus. In omnia
passi sed non destituti id est in inopia enim positus adfuit pastor dei per ministerium passi sed non
derelicti. Verum est quia consulebat eis dei. nesciebat sibi facerent debis inimici.

O mortis sed non perimus. Idest uerberibus pstrati sed obstante do non mortificati
sunt enim clausi sine uinculati adiutorio di manus hostiū euadebant. Denuq;
paulus & illes cum eēt clausi in ce si expedes eorū eēt in mer uo conclusi alacres in
mun canebant do fortiores his factis quinonegant casi. Semp morte ihū in corpore
nro circum ferentes. ut & uita ihū in corpore nro manifestet. Dubiū non: quia in
mortib; xpi occidit; Iimbis qui pfide patiunt aut egent aut uincula aut ue
bera xpi passiones sunt. ut & uita eius in corpore eorū pala fiat. Passiones enim
quae ostendunt in mertū adfuturā uitā quam pmisit xpi. Unde alio loco dicit. cū
infirmor tunc potēs sum. Meritum p tribulationes oportet nos intrare in regnū di.
Sed gratias qui semper in morte tradimur. ppē ihū. ut & uita ihū palam fiat in hac
mortali carne nra. Aptum e qd dic. quia ideo inquit in morte tradi ppē ihū non
recusamus. cum possimus ut uere. ut uita qui te suscitat et mortuus xpi. huic mor
tali carni nrae prestet. hoc est non timere mort. ppē resurrectionē pmissam.
Itaq; mors in nobis operatur. uita autem in uobis. Hoc dic quia psulute eorum morti sub
iciebant. gentib; aut p dicamus. inimicitias sibi exercebant. tamen uidet quam
a gentib; usq; ad mortem. Habentes uero eundem spm fidei. hoc est communem
spm pietatis quē firmat fidei habemus uobis cum. Ideo enim pipsis tanta pacebant malu
ut inuicē sibi copularent in fide. Sicut scriptum e. Credidi ppē quod locutus
sum. & nos credimus. quod loquimur. Exemplum ideo dedit de psalmo centesimo
quinto decimo. ut ostenderet ideo se ppmtū ee adoma tolerandā. quia
credidit futurū resurrectionē. Securus ergo de futura uita. presente uita
non habet curā. Quippe cū hoc credat ut tunc illa beata spes. si hac ē
tem neatur. Securus ergo quia quod credidit uerū e. Aud & hoc pdicare
ut cetteros spes sue [illegible] parnoper faciat. Scientes quod qui suscita
uit dm ihm. & nos [illegible] cum ihū sus citabit & constituet nobis cū. hac
spe die laborant ppē fide. quia exemplū pcedit resurrectionis dni ihū.
quid futura et quae credunt. quia sicut in adam omes mortui. ita & in xpo omes
uiuificabunt. Adam enim forma mortis est. causa peccati. Xpi ue
ro forma uitae ppē iustitiā. quia peccatū non fecit nec dolus inuentus e

lnore eius. & qm participes hos cōmunis fidei dixit. resurgamus inquit constituā
nobis cum. ut unus fidei vinea sint domo pacis.; Cum enim intelligunt quia
ipsi patiuntur extra. & isti sollicitati sunt de passionib; horum uelut cōpatientes simul
et participes et ē iniuria pmissa. ut simul cōtristati simul gaudeant; Propter
illos sic loquitur quia resurrectionem negabant quos & in prima epistola arguit.;
Omia enim ppt uos ut gratia habundans pmultorū ~~gratiarū~~ gratiarū ad tio hem. abund & in gloriā dī.;
A munere suo dī nullū uolunt ēe alienū. & quia non omis capiunt uerbum fidei.
aptius dī uoluntate scientes. ptecutiones & pericula patiūtur. dūmodo om
nibus fidelū pdicare & ut plures possent credere. ut abundans donū dī. non
per paucorū gratiarū actionē minuerer ad contumeliā dī.; Sed multis pfi
cient. affluere & pmultorū gratiarū actionē ad gloriā dī. quanto ergo hic
dignus honore est. qua animā suā semp. morti subiecē. ne donū dī longe alū
pficere & quā datū est; Nūquid non magna contumelia eius est. qui cenā
faciens opulentā. ac multos invitans. paucos hab & in summa.; Qua ppt non
deficiamus. manifestum est haec ad superiorē sensum pertinere. ut eni deuo
tionem suam adhuc ppensiorē indireb; ostendit. haec subiecit. quib; nullo
genere deficere pbat. quo minus id quod dō placitū est impleat. securus ta
men de resurrectione pmissa.; Licet & exterior homo nr corrūpit. sed uide
tur renouatur de die in diem.; Pressure plagis. fame. siti. frigore. nuditate.
caro corrumpitur. sed anima spe futuri pmu renouat. quia assidus tribu
lationib; purgat.; Proficit enim impsitura nūmerū. ita ut accedentib; temp
tationib; cotidie adquirat admeritū. quia & corpori corruptio haec
pficit ad immortalitatē merito animae.; Id enim quod in pseni & momenta
neum & leue est pressure nre supra modum in sublimitatē aeūnum pon
dus glorie operat in nobis.; Presentis temporis tribulationes quae causa fidei
ingerunt momentanea & leues dicit. quia tum temporales. supra modū ta
men in sublimitatē aeūnū pondus glorie operari patientib;.; Parvus enim
laborib; magna reddit merces. & pleni tribulatione supra modū sublimi
tas glorie pensabitur perpetuae. non contemplantes quae uidentur sed quae

nonuidemur. Quæ enim uidentur temporalia sunt. quæ uero non cernuntur
æterna sunt. Desiderium celestium & spiritalium habentes hæc psentia & ter
rena spernere pfuer. quia ad comparationem spiritalium hæc nulla sunt.
Sic enim sunt hæc ad supni qm̃ figura aduersitatis figuram deperit uertitur
manet. ut pfecto hoc scire de eo non metuunt. sed gaudent. Scimus autem quia
si terrestris domus nra huius habitationis dissoluatur. quia edificatio
nem ex eo habemus domum non manu factam æternam in celis. Nec fidu
cia die nostrum dissolui de corpore uolentes infidelium aut extorte
uitæ. quia ppatria è huiusmodi hominib. habitatio in celis æterna. ut de
temporali & terrena expulsi in ppetuam domum recipiamur. Unde hoc
optandum est si fieri potest. sed quia optandum non est. ne intuitu
dius pereat. sitam accidere libenter ferendum è terrestre enim domum
carnem hanc die quia mortalis è. ut si de hac dissolutus fuerimus. edi
ficatam inueniamus in celis domum æternam. hæc domus corpus immor
tale significat. in quo resurgentes semp erimus. cuius formam in celis
est indum corpore declinata. Et enim hoc ingemiscimus habitaculo
nro quod de celo è. superindui cupientes siquidem indumur nonnudi
inueniamur. Propter ea die unp ab. ingemiscimus ut gia pmissa de celis pos
sit resurgentes induere. Hoc ergo desideramus in istum pcibus
ne surgentes recepto utiq; corpore nudi id est alieni a pmissa gloria inue
niamur. hoc enim opus est ut induta anima corpore di iudicio superindui
gloria. quæ è immutatio induitatem. mors enim detra est. resurrectio uero
de celis. tamen immutet uiglum. Alii codices sic habent. Siquidem
expoliati nonnudi inueniamur. id est si exeuntes de corpore. xpm uestimentum sue
rimus. Quia quicumq; in xpo baptizati xpm induimus. Itaq; si in for
ma baptismi & traditione mansimus. expoliati corpore. nnudi inueniamur
quia in interiore homine habitat xpus. quem induimus sine spu sco da
to nobis in debitum. erimus digni superindui pmissa celesti gia. Nullum enim
dcd & pmissa datur. quem uiderit signum adoptionis habere

Nam cum sumus in hoc corpore idest mortali ingemiscimus gemitu eo quod
nolumus exui sed supindui ut absorbeatur mortale hoc a vita. Idem sensus est.
ideo enim dicit gemimus nos passionib. corporis & ipsius mundi tempestatib.
postulationes addm dirigere nemmittemur indi & indigni efficiam, Sed
& si contingerit quod preueniamur in fide. indui inueniamur spu sto. qui ms sub
stantia xpi e; Tunc enim supindui promissa gloria poterimus sicut corpo
re non despoliati a eo spu fuerimus; Sic mortale absorb & ur a vita idest
ut resurgentes supinduamur immortalitate cu gloria ne ultra mori pos
sit aut passionib. implicari; Hoc est absorberi a vita non enim dicendum est.
absorberi a vita quia ad hoc surgit ut poenis arguatur; Quia u pficit nos in hoc
ipsum di qui & dedit nobis pignus spm; Hoc quod ingemiscimus poscimus
idest non ut exuamur sed supindui mereamur; Iuxta supra dictu sensum in die iu
dicii dm perficere dicit quia promisit & fidelis e dans huius rei implendi
pignus spm; Ipse est enim signaculum adoptionis nre; Fidentes igitur
semper & scientes quia habitantes in corpore peregrinamur a dno. p fidem
enim ambulamus non p speciem; Manifestum est quia p fide cu dno sumus
non p presentiam. ie per hoc peregrinamur non fidem sed speciem. & quare cu idem
dicit in actis apostolorum. in ipso uiuimus & mouemur & sumus. hoc loco pere
grinos a dno dicit subiq est quod hic posti peregrinamur a dno. sine dubio
ubiq; in mno omia in dno sunt. sed quia sedes di in celis est. & illic tempu sedes.
deo hic posti ubi non sedes peregrinari a deo dicimus; quando enim non eu uidem lice&
sit presens. aut sentes. a deo sumus; Audemus ergo et consentimus magis peregrinamur
in corpore & presentes ee a dm; Recte aut audemus habentes enim fiducia promis
sionis di. & scientes multu expedire illic ee qua in sto. consentimus & optant
recedere de corpore ut requiescant usq; in tempore resurrectionis subaltare di;
deo conamur sive presentes sive peregrinantes placere illi. Id agendu die.
& bonis operib. insistendu. ut sive in hac adhuc uita posti sive ante tribunal
xpi presentes placeamus illi; Unde si disciplina seruatur. & tu ei illic place
bimus. quia quibus plac& illis non displic&. Omnes enim manifestari nos oportet

ante tribunal xpi. ut recipiat unus quisq: ppria corporis prout gessit siue bona siue mala;
I gnauis si iudicante xpo unus quisq: nrm facta corporis recipiat. nonutiq: sine corpore adiudicabit bono aut malo; Simondum facta carnis. quia uitia carnis puniendi sep
& facta corporis. quia aliquando spiritaliter aliquando carnaliter operatur;
S cientes igitur timorem dni hominibus suademus. deo autem manifesti sumus; Qm ergo iudicium di futurum est p xpm adsingulorum discriminandi opera. Ideo apostolus suadere se dicit ad bonum sensum & uita uiuendi ut eius securi sint de pena futura. & ipse gloriatur. In hac habens fructum laboris sui. quia quorundam parum loquio diei iudicii di in dubium deducit; Corrumpunt enim mores bonos conloquia mala. homini b; suademus aut credant & prudent ne incurrant. & tunc pentiant quando pentiendi fructum non habent. Deo autem manifesti sumus. hoc enim p dicabat qd di fecerat & hoc scire dr di qd bonum e. denuq: male agentib; dic. nescio uos; Sperauit & inconscientiis nris manifestos nos esse. Manifesta enim puritas eorum corinthius. quia nihil quando in adulatione fuerant deprehensi. neq: p dicatio illorum displicuerat sciis. nec ab aliquo illorum quicquam in adsol & occulte lucere temptauerat. in foris sunt plices apud turbas. intus uero impostores sunt. Ideo conscientias illorum pulsat ut p sibi testes sint deuertate eorum; Non iterum nos commendamus uobis; Qm si peritus uerum p dicationem suam obtestatur. laudare se ausus est. ideo nunc ea de significat. non ad laudem sua hoc dicere se. sed ad eorum gloriam ut gaudeant uno gram se p dicationem abdicasse. his adnuntiantibus. Sed occasionem damus uobis gloriandi pro nobis ut habeatis. ideos qui in facie gloriant & non in corde. Hoc dicit ut qm multi pelationem gloriabant in se de apostolis p fuerunt se. abbis dictos qui semper cum dno fuer. Ideo q: & hic dicit dare se his rationem p qua & ipsi gloriantur. id uersus eos qui aptius erant a quo & ipsi didicerunt; Unde alio loco dicit. nihil minus fecerunt his qui ualde sapi. Quod qdem coactus dic. ne silentium eius istis obest; Qui ergo in corde gloriat superbiam reprimit. sicut qui humilibus dr dat gratiam. superbis autem resistit. superborum enim mens fructu fac do digna.
Sive enim mente gaudimus de deo sanum sapimus uobis; Hoc dic quasi e latere uel superbe putantur locutus quia laudare se ausus est. uerum dicens do

remittendū. Siuū non supbe intellegunt. sed ad gloriam audientiū ē locutus:
eorum his placere dicē. ut iuxta ranum sit dictum audientib: sicut intellegat ut dic
tum est; Siuū iactantū putet dictū uel ut insanū dō dimittendū omnis supbia. ut
ut insanui habet. Caritas enim xpi urgus nos. Hoc iudicantes quod unus pom
nib: mortuus est. qm xpi diligens genus humanū ut eos redimeret. morti se dedit.
Ideo xpi ut uicem ei reddant homines ex aliqua parte exhortant. ad ei obsequium.
Fratres adtrahunt necesse ē ut uerū se p̄dicare testent. alius prauā docentib: nec suū
meritū tacent. ut malorum doctorum poenam designent. Non ergo elationem
mentis hac agebant. sed ut donū xpi. intellegeret ab omnib: & fidelū deuoti
ei gratiarū actiones referent. Propter xpi ergo caritatē. quē & quanta dona ei
ab ei diligentes eū sint nonnacent. Non iactantie causa. sed ut mutent au dien
tes ad eius deuotionē. Ne mors xpi infructuosa uideret. non iniuriam apōoy
noscere; P̄ meritū enim & gratiam apōoy. agnoscit xpi gratiam. & beneficium dei.
Ergo omis mortui sunt. & p̄ omnib: mortuus ē. ut & qui uiuunt. iā non sibi uiuant.
sed ei qui pipsis mortuus est & resurrexit. Quia omis necesse ē mori causa ade.
p̄ omnib: mortuus ē xpi. ut eos a secunda morte liberaret. Ideo q: qui uiuunt
in corpore sciente xpm mortuus ē p̄ se sint ei subditi. p̄ fruentes hunc dnm.
Quia enim p̄ dest eis mors eius testimonium p̄hb & resurrectio eius. Igitur hic
sibi iniuriā quā patiatur ē dni sui facere uoluntatē. Itaq: nos ex hoc tempore
neminē nouimus secūm carnē. Et si cognouimus secūm carnē xpm. sed nunc
iam non nouimus. Verum est. quia xpo resurgente a mortuis. iā cessat in eo car
nalis nativitas. cessat infirmitas corporis. cessat & passio mortis; Usq: ad
crucē enim. suscepio fuit infirmitatis in xpo; Post aū apparuit ē. quod nō
credebat; Sicut & ipse ait; Cum exaltaueritis filiū hominis. tunc cognosce
tis qm ego sum; Hoc ideirco apostolus memorat. ut ostendat qua deuotione
obsequendum ē xpo. P̄ro salute enim hominū. non solū hominū. se nas
ci non dedignatus est. sed & iniuriis agi & mori uoluit. quā p̄ro sa
ti mors eius. Proponitur illi seruiant. non quasi homini uicem red
dentes. sed dō; Quia unicuq: p̄ persona eius & meritis refundenda obsequā.

Quare siqua est in xpo noua creatura uetera transierunt & ecce facta sunt noua.
Manifestum est quia p xpm renouata sunt omnia. si autem adiuerant dignitatem eius.
Nouus enim fit his quibus prius homo tantum videbat. cum intelligitur ds ē in precedente infirmitate agnoscit diuinitas. Et cessante errore uetere quantis diuisus multorum deorum oppinione. ab uno uero dei fide transit diuersitas generis humani. Reuertant omnia ad simplicitatem professionem unum dm adorantia intrinsecus. Omia uū ex deo.
Quam uis xpus nos redimere. omnia tamen ex deo. quia ab ipso est omnis p creatione.
Ideo q: necesse ē preferri pronā patris qui reconciliauit nos sibi p xpm. & dedit nobis ministerium reconciliationis. Qm quidem ds erat in xpo mundum reconcilians sibi non reputans illis delicta ipsorum. & ponens in nobis uerbum reconciliationis p xpo. pro quo legatione fungimur. tanquam de exhortante per nos. oramus pro xpo reconciliari deo. Eum qui non nouerat peccatum. p nobis peccatum fecit. ut nos essemus iustitia dei in ipso. Ds omnipotens genitor xpi. cum omnia quae p xpm fecerat. error caduca fuisset effecta. creatoris sui oblita xpm dnm nrm. Deo creatis rebus ad terrena uenire dignatum. & factum carne in specie hominis. informa cet homines. quem admodum sibi dm creatorem suum pacifi cum faceret.
Ds ergo erat in xpo. quomodo. quasi nuncio aut legato sicut fuit in pphis. aut alii non sicut fuit in pphis. Sic intelligi potest fuisse et in filio. filius enim natu rali. natus est patris di. Unde dicit. quia pater in me & ego in patre. Pater enim pd intelligit ē in filio. quod una eorum sit substantia. Ubi enim est unitas. ubi nulla est differentia. Ac ideo inuicem sunt. quia imago & similitudo eorum una est. ut uidens filium uidisse dicat patrem. Sic & ipse ds ait. qui me uidit. uidit & patrem meum. Recte ergo dicit. ds erat in xpo
Hoc ē pat in filio. mundum reconcilians sibi. non reputans illis delicta eorum.
Qm creatura peccauit indm. ne penitentiam ut reuertatur ad eum. Ds opus suum nolens perire misit suum filium p quē p dicat eis remissionem peccatorum reconciliat eos sibi ipsum. per quē nos creauerat. Sive ergo p filium sive p seruos. ds exercitum populum. quia ad ipsum omnis summa referendi.
Cuius uoluntate & prudentia xps incarnatus est ad salutē hominū reuocandi.

Quicumq; euertere uellet adpatrem dispensationem acceptam apatre dedit
discipulis.. Orantes pro xpo reconciliari dō. hoc est quod dicit. quia pro xpo uicarios
dedit apostolos. ut pro ipso xpo predicarent reconciliari dō.. Eum qui non nouerat
peccatum. pro nobis peccatum fecit.. Dm dicit patrem peccatum fecisse filiū
suum xpm. eum utiq. qui peccatum nesciebat. idest qui non peccauerat. quia factus
caro non in mutatus. sed incarnatus. factus est peccatum.. Sicut qui fit prefectus
non amittit quod erat. sed adsumit utiq. quod non erat.. Homo ergo factus est
xps causa peccati quem non tangebat. sors neq. dignitas nasci hominem.. Propter
quod omnis caro sub peccato est. ideo factus caro. factus est peccatum.. Et quō ob
latus est pro peccatis. non immerito peccatum factus dicitur.. Quia & hostia in lege
quae pro peccatis offerebatur peccatum nuncupatur.. Uerus essemus iustitia di
in ipso qui peccatum nesciebat. dicente esaia qui peccatum non fecit. nec dolus
inuentus est in ore eius.. Quasi peccator occisus est. ut peccatores iustificarentur
apud dm in xpo.. Zelum enim passus est satanas aduersus saluatorem. uidens
eum docere homines quomodo sibi propitiu facerent dm. abrenuntiantes diabo
lo. & propter hoc occidit eum. nesciens futurum aduersum se.. Xps enim
post crucem descendens adinferos. deiecit morte.. Quia qui peccatum
nesciebat. teneri a morte non poterat.. Quia mors p peccati in anitur in
fernum. ut mors iusti peccatoribus proficere &. Ut deceteto mors eos
qui signum cruis habent tenere non possit.. Adiuuantes autem & obsecra
mus ne in uacuum gratiam di recipiatis.. Duplici genere apostolus humanę
salutis curam subiectere contendit. ut & di prouidentiae deuotus existere
& hominib. caritatis officium exhibere &.. Tempore enim inquit acceptō
exaudiuit. & in die salutis adiuuauit.. Hoc scriptū est mesiae prophetae
redistinctam doc & gratiam di in tempore xpi.. Sic enim decreuit ds. afflu
ere misericordiam suam. ut nomen xpi posterib. auxilium largiretur..
Ecce nunc tempus acceptabile. ecce dies salutis nemini dantes ullā offensio
nem. ne uituperetur ministerium nostrum.. Tempus ad ē dicit quo pos
sint adindulgentiam proficere peccatores.. Tempus ad ē dicit. quoma

bis mortalib· medicamina possint infundi·· Eo ideo se sollicitum ē circa eorum salutem· ne forte neglegentia aliqua medicinē gratiae effectus careret & bonae uoluntatis suae·· Fide ergo & uigilantia sua· omnem offensionem neglegentib· amputat· ne horum forte segnitia· occasionem offensionis pareret & discipulis· ac per hoc liberos se significat· Unde subiecit·· Ne uituperetur ministerium nostrum·· Uituperaretur enim ministerium ipsorum si ea quae uerbis docebant· operibus suis ut fierent exemplo nondarent··

Sed in omnibus commendantes nosmetipsos· ut di ministri·· Di ministri sine adulatione docent· ut eiusmodi ministri sunt placeant·· Non sicut pseudo apostoli· scientes non se adō missos· presenti utilitati studebant·· In multa patientia··

Patientia est quae saluat homines· nisi cum patientia abusus esset· quomodo saluasset corinthios· quos post predicationem suam tantis uitiis morum et erroribus diuersarum sectarum inuenerat inuolutos· quos patientia sua paulatim ad uerum doctrinam reuocat in pressuris·· Pressuras pertulit· sciens quid adō pro his sit promissum·· In necessitatibus·· Necessitas erat & cum in pressura positum· docere quia adnō erat missum·· In angustiis·· Spe futuri angustatus· perfidorum obpositionibus non cessit··

In plagis·· Iudaeis & gentibus cesus frequenter nonnaciuit gratiā xpi·· In carceribus· sepe·· In carcere missus contempta salutis sua· & cum illic di donum predicauit·· In perturbationib··· In mantum dō deuotus erat· ut nec perturbatio fiduciam quam indō habebat minuere·· In laboribus·· Laborare nondestitit manibus suis· nec in grauis eet certus hoc sibi proficere apud dm··

In uigiliis·· Tam sollicitus erat circa officium delegatum sibi· ut nec nocte cessare·· In ieiuniis·· Aliquando uoluntaria· aliquando necessitatis sicut in pertulit· causa penuriae· et dō gratias egit· spiritaliter sepuscenti quia ideo contentus erat· ne uentris causa inclinaretur·· In castitate··

Castitate sue corporis sue animae· sue euangelii uindicans· non paucos fecit inimicos·· In scientia·· Legis & euangelii scientia· non in sapientia humana· neque in simulatione adserens dō se fidelem dispensatorem xpi ex

/. quia quod salutare est simpliciter omni instantia predicant·

hibuit. In magnanimitate. Grandis animi erat. in bauilandis in firmitatib. frum.
& in contemptu mundi huius. Unde alio loco dicit. mihi mundus crucifixus est
et ego mundo. In benignitate. Benignus erat. quia sicut ~~ingebat~~ arguebat. ita et blandiebat.
ut post correptionem lem exhortatione consolaretur. In spu scō. Spi sci effugi &
ficium. Quō ergo sinceriter docebat. In spu scō di donum tradebat. In caritate non
simulata. Simulata caritas in his est. qui in necessitate deserunt fratres. Unde
hic semper necessitates fratrum suas faciens. simplex erat in caritate. Compatiebat
enim omnibus. sicut alio loco dicit. quis scandalizatur et ego non uror. Haec ~~autem~~ enim
uera caritas est. si sua utilitate contempta. eius curā agit. quē diligere se p fuet
quōdsemp fecit apostolus. In uerbo ueritatis. Uerbum ueritatis erat in eius doc
trina. quia non aliud tradebat. quā ab eo acceperat. In uirtute di. Uirtus ueo
di erat. quē p signa & prodigia. di hunc idoneū ministrū probabat. Per arma
iustitiae a dextris & sinistris. liberum se significat fuisse. & infidelib. & incre
dulis. Per arma enim iustitiae pernā intelligitur. Per gloriam & ignominiam. his qui
euangeliū di gloriam aestimabant. manifeste integrū. & fidelē p dicatorē di
similimodo & eisq; uerba diuine doctrine ignobilitate & deformatione pu
tabant. fidelē se di ministrum exhibuit dū nonnitet. neq; pudore p[illegible] ea illis
loqui. quē horrent audire. Per infamiā & boni famā. Ceu fibis integrū
se di dispensatorē p buit. qui fidei bonam opinionem fecerunt & quia malam dum non
metuit hanc mundum sed constans est. ~~Ut~~ seductores & uenaces. Increduli seducto
res eos uocabant. fideles e contra uenaces eos & simplices pronuntiabant. nec ho
die cedit ut super ducat sicam ueritatis. Ut ignoti & qui cognoscimus. Mali
ignoti erant. bonis noti. agnoscebant enim in his ueritatem. Ut morientes
& ecce uiuimus. Hoc illos habentes. cotidie putabant nonetiadere minas
inimicitiis. Istiaut quia dō proprio docebant. auxilio di spiritū prestabant
amore presenti & futura. Quasi tempiati & morti nontraditi. Tempe
uidebantur quando sic tractabant ut cedere putarentur. Et quia nonum
cebant. morti non adducebant. Hic enim addicit morti qui in fide non manet
& morti non huic sed futurae. Potest & de presenti morte intelligi. Tempe

ri enim eos patiebat dñs. ut pressuris crescerent merito. tamen pmittebat eos occi
di. Ut tristes. semper autem gaudentes. Verumtamen. quia tristitia haec gaudium operatur.
& qui eos iniuriis contristabant. gaudium eorum exaggerabant. Ut egentes. multos autem ditantes. Quantum ad presentem vitam pauperes videbantur. sed
spiritales diuitias credentib. largiebantur. Egeni in terris. in celis diuites.
Ut nihil habentes & omnia possidentes. Hoc fuit in apostolis gloriosum.
ut sine sollicitudine & nomine possidendi. non solum ea quae in possessionib. erant.
sed & ipsorum dominos possiderent. Omnia enim necesse erat ante eorum pompe
des. causa virtutis sicut legimus in actib. apostolorum. O sinum pauli & ad uos
o corinthii. Hoc libertatis causa loquitur. & pure conscientiae. Male enim sibi
conscia mens. loqui trepidat. sensum pdit. in uerbis errat. Cor nrum dila
tatum est. Et eorum cor dilatatur. qui fiducia bonae conuersionis gaudet in
sese. Aut certe spem futuri pmii. in tribulatione non angustiatur. Quia sic
in hac vita nisi p cessetur labor rectus non sequitur. ita & in reb. diuinis. si non
exercitia ante iterim. premium non sequetur. Non angustiamur in nobis. Angustia
mur autem in uisceribus. uiris eande. libentes. mercede retributionis. Hoc dicit quia noberat ma
gistris. si discipuli maleuersarentur. contempnentes uigore doctrine. quinusquisq.
poterib. suis mercede accipiat. Quia qd ad magistros pertinet. tacuit. Dicen
te dno ad ezechiele pphetam. Exalta uocem tuam & loquere ad plebem. sive audi
erint. lucraberis eos. Si quominus. tuam tuam saluabis. Sic filius dico dila
tamini & uos. & nolite iugum ducere cum infidelib. Ad bonam conuersationem
& spem eos hortatur. ut fidentes & purgantes conscientias suas possint in semetip
sis gaudere. habentes fiduciam puremente. sicut & eorum magistri. separantes
se ab infidelib. sociare in operib. malis. Et bene ergo agendo. & futuram spe
rando. dilatari uult illos animo. Quiem operatur laborat. & futura meretur.
sicut infidelis angustiatur est desperatione futuri. Quae enim participatio
iustitiae & iniquitatis. et quae societas lumini cum tenebris. quaue consensio
xpo cum belial. aut quae participatio fideli cum infidele. uel quae conuentio
templo di cum idolis. Manifestum est. haec quae enumeratur esse contraria.

Ac ꝓhoc fugiendum abhis doc & quia dicit dns. nemo potest duob. dominis seruire.
Lex enim iustitiam predicat. Ut fugiat iniquitas. Lum ostendit. qd est ueritas. ut
abignorantia quae tenebre sunt recedat. Credentib. utq pollicet ut aeternam.
ut perfidia exuat abomni infidelium errore. sint alieni. Idola prohibuit coli. quia
templo dei sunt inimica. Uos enim estis templu diuinum. Nihil ei inimicu homini
quam idola. quia abuniuis dei fide. cogunt recedere. Sicut dicit ds. Quo inhabita
bo inillis. & inter eos ambulabo. & ero illorum ds & ipsi erunt mihi populus. Propter
quod exite de medio illorum & separamini dicit dns. Et immundum nolite tange
re. & ego suscipiam uos. & ero uobis inpatrem. & uos eritis mihi infilios. & filias
dicit dns omps. Interim primae causae sensum explicemus. Ut cuius per
sonae uerba sint. declaremus. dicentis. quo inhabitabo inillis. & inter eos am
bulabo. & ero illorum ds & ipsi erunt mihi populus. Haec uerba xpi sunt. hoc
est enim quod inter cetera hieremias testu est dicens. Post haec inter ris uisus est
et inter hominib. conuersatus est. Hic enim inhabitabit innobis. dicente iohanne
apostolo. Et uerbum caro factu est et inhabitauit innobis. Et qua dsnr est dicente ru.
hieremias. hic est ds noster. Et qua populus eius sumus dubium non est. Ecclesia
enim xpi est. Ideoq separari nos uult abomni criminatione ut suscipiat nos in filios
sicut dicit. Filioli adhuc modicum uobiscum sum tempus. Et qua omps est. puto
ambigi non debere. Sicut ipse dic. quecuq facpat. eade & filius similiter fac.
hoc est filiu omia posse quae potest & pat. Siquid nipotest pat nipotest & filius.
Sed idoneos se filius. qndic departe. Apud dm aui omia possibilia. Hoc testimonio &
nos ad pura uita exortatus: & dnm nrm ihm xpm. lam olim dnm nrm. & suscep
turu nos in affectu carnatis siue predistinatu ostendit. Haec ergo habentes
pmissa kri. mundemus nos m & ipsos abomni inquinamento carnis. pficientes
sanctitate spsi in timore di. Manifesta quae dic. Inquinamentu tam carnis
multifariae intellegendum e. Ideo & enim non dix. abinquinamento carnis sed ab
omni inquinamento. Utrota uitia carnalia fugiamus. Omne enim quod lex ph
b & carnale est. Ut pficiamus sanctitate spsi in timore di. Sanctitatem siepficimus spsi. si
in timore di recta sequamur. ut sub nomine xpi. a peccatis nos abstinentes sci sim

Xpm in di ministerio adiuuat ut diabolo. qui sedm mentiri uult abscedatur.

Qui enim sine professione xpi aut sese coibere uident. sci sunt. luxuria mundi non secundum dispum.. Qua secundum dm hi mundissimi. qui fideles sunt.. Ceteri uero quia lesi sunt. immundi sunt.. Quia quid enim sine xpo est. immundum est.. Sicut dictum: adeptum.. Quia infidelib. nihil mundum est.. Inquinata est enim eorum mens & conscientia. Capaces estote nri nemini nocuimus. neminem gratauimus. neminem circumuenimus. Considerate uiri illos quaeque. Recepti his in animum. conferunt secum uera eae quae loquitur. & spernentes hos quos tangit omnem animum quasi ferant ad eos quos uident uero affectu sed diligere. Pseudo apostoli enim erant. qui & nocebant illis. Corrumpentes sensus illorum & grababant saeculos eorum. circumuentione serpentine astutiae. Non ad contemnationem dico. Hoc enim non uos abicio. sed ut corrigatis moneo. Quienam aliquem contempnat non illi dominum. Pdo enim quia incordib. nris estis ad commoriendum & ad conuiuendum. Exp dictis uiri illos cognoscere quo animo loqtur ad eos. Quos enim participes uiri habere. & ad presentes passiones pro eo. & ad futuram uitam. nonnunq. illos abicit. sed ad participationem dignos se faciam exortat. Multa mihi fiducia ad uos. multum mihi gloriatio pro uobis. repletus sum consolatione. superabundo gaudio super omni pressura nra. Fiducia hec deprime epistole correptione est qua quia nimis sese ceperant fiduciam dederant admonendi se. Ut sese enim uelle se corrigere unde gloriatur pro his. Animum eorum sum consolatum ex hac parte pnuntiat. Inmanum ut omni pressura super habundare se. gaudio obrestere.. Uidens enim eos spem in his pro ub. angustias pati. gaudet cum tribulat. Certus mercede se ado accepturum. adquisitae salutis eorum. Etenim cum uenissemus in macedoniam. nulla requie habuit caro nra. Pressura sed quoddam memoria quas pruebant causa credentium. ut magis pro earum adcaritate. Nullam inquit requiem habuit caro nra. ut compateretur eis. Certe quia pro illis fidelium animas suas traderent usq. ad mortem. Inequi dugereret enim tribulatio & corporalis inuria. alia ueniebat. utrequies patienti noceret. Nam & qm sentu bruta e omnis caro. idcqo nulla requie hanc habuisse uel habere impassione significat. a uma. iii quam quam ipsa patiatur in corpore. ex hac tam parte requiem habere. quia spem pro tribulationib. his quae pro fide inrogantur. ipsi fidei. dature dm mercede. Denique impia pessimi dormiscebant.

Sed nonnullis sumus afflicti; Iuxta historiam dno uocante intrauerunt macedoniam;
Et cum non parum credidissent inuenissent q: solacium habere mulieris. que cum omnib:
suis credidit. tunc factus est ut spm phitonem id est dminum fugare de ancilla quorum
dam. Qui uidentes p didisse se non minimum questum. quem puella referebat dum
nando. concitauerunt seditionem paulo & silae. & traxerunt ad forum ad magis
tratus. qui multas eis plagas imponentes. miserunt eos in ima carceris. et ut pedes
eorum in nerbo conluderent. Haec est pressura quam pessi sunt in macedonia
& hinc est unde dicit. Nullam requiem habuit caro nra. Foris pugnae. intus
timores. Pugnae erant corpori. dum cedebantur. animo timores. Illic enim
timor est ubi intellectus est. Sed timor hic pp eos erat. qui crediderant
ne passione eius scandalizarentur. Nam sibi quidam timeret qui patie
batur. preterea cum dicit macedo apostolorum. non solum ligari. sed & mori
paratum se pnomine dni ihu xpi. Videtur enim totum hominem
adflictum in carne significasse. ut ex parte spi qui homini datur mane
at. quia est impassibilis. Adfligi potuisse. minime intellegatur. sed
ut homo totus ex parte corporis & animae & dflictus in carne dicatur. Ex parte
uero spi impassibilis. Potest & sic intellegi. ut foris pugnae. Id est in publico ap
fidissent. contra fidos. dum furore plenis resistebant uerbis. Cuius rei nam
us. intus timores generabat. ubi erat apostolus. Qui enim homo non timet
angustias. sed quia in dire b. ppensior erat. timorem hunc spe superabat. Sed
qui consolatur humiles consolatus est nos dm in aduentum. Quo dm suorum
non est immemor. sed semp dat eis in tribulatione solatium. Ad celerauit ad
uentum tui ut refrigerio. & postus in feruore. Magna enim consolatio est
patientis. si secum habeat condolentem. Et non solum ut aduentum eius
sed & in consolatione qua consolatus est in uobis. Plus addit ad consolationem.
quia audisse se ait significat conuersionis eorum promptam uoluntatem.
Iam tum ut ait quid dolorem habebat in obauditionis illorum consolati
onem accepit de paenitentia eorum. Quantum affectum habere se circa
eos ostendit apostolus. ut nec in mam carceris. nec plagarum dolorem compu

taret scissi corporis. neq. neruum quo pedes eius conclusi erant. Sed audita correptione
eorum. Laetaret immemor sicut passionis. dō gratias agere. peorū salute. Sic hoc estimans
quasi remunerationē tribulationis. Adnuntians nobis eorum desiderium. Nuntiauit eius
desiderium habere illos emendandi se. addiscentes enim quae promissas. beneuuentib. in
certissimi addesiderium horum. Eorum fletum. Correpti flebant dolentes qui pec
cauerant. nec excusare nisi sunt unde gloriari in his. Eorum emulationem prome.
addiscentes caritate apostoli ergase. coeperunt illū offendere contra aduersarios.
in epistola
Et ut magis gaudere quia si contristauit uos. nōne penitet. Manifestum est. non de
bere penitere ex hac re. quam secutus effectus. Quo seuerius in prima epistola cor
ripuit errores eorum. Nonnunquam penitet asperius scripsisse. quia hoc causa po
posciit. Et si poenitet. ait. uideo quia illa epistola. etsi contristauit uos ad hora
nunc gaudeo. Hoc dicit quia si me penitet inquit propter caritate quia uos
contristauit consolatio succedere gaudii. quia profuit quod uos constristauit.
Non quia contristati estis. sed quia contristati estis in penitentia. Contristati
enim estis secundum dn̄. Idcirco gauisum se dicit. quia cum pudore contris
tatisunt. non cum ira. Quia enim reprehensus pudorem patitur. corrigere se pro
mittit. Quia uero irascitur peiorem se futurum ostendit. Ut in nullo detri
mentū patiamini ex nobis. ut omnia inquit nra effectū habeant in uobis
Iam quod contristamus uos. pro uobis est. Quae enim secundū dn̄ tristatur. penitentiam
ad salutem stabile operatur. Manifestum est quod qui tristis est quia peccauit.
secundū dn̄ tristis est. Dolet enim quia fecit quod odit ds. Hoc ad stabilitate salutis
pertinet. Tristitia autem huius mundi. mortem operatur. Hoc dicit. quia
sicut secundum dn̄ tristitia uitam operatur. Detectus enim peccato tris
tis est. quasi puniendus. Non habens a quo speret misericordiam. Et si for
te ad psens defuerit qui iudicet. di tamen iudicium euadere non poterit. Ecce enim hoc ipsum secundum dn̄ contristari. quantam efficit
in uobis sollicitudinem. Verum est. quia qui penitet sollicitus est. ne denuo
peccet. Sed excusationem. Recte quia poenitentia non habet excusa
tionem. Sed confessionem. sed timorem. Ostendit timorem in peccato.

Penitet enim et spernit dimisericordiam. Ita secundum mundum tristitia mortem operatur.

qui delicti causa uenium postulat. Sed desiderium. Desiderat reformari
se quise scit factum p peccatum deformem. Sed emulationem. Zelum
incipit pati bonorum operum p faciendorum. qui intellegit pro se ee. quod
corripit. Sed iudicium. Necesse est. utqui iudic& eum. cuius erga se senat.
affectum. Et in seip sum iudicat. qui se causa delicti affligit. In omnib. castos
uos exhibuistis ee negotio. Quando oma que ad p fectum melioris spei per
tinent medicari uident. Zelum habentes apostoli & preceptoris sui. in
omnib. officiis humanae conuersationis. duce fide probos seuideri contem
dunt. Igit & si scripsi non propt eum qui inique uersatus est. Iniqueuer
satum dicit illum. qui incestum admisserat. nec non & eum hostiungit quos
murias & fraudes fratrib. in prima epistola fecisse significat. Sed neque
ppt eum qui inique tractatus est. Huinique tractati sunt quia fratrib. con
traria passi sunt. Hic sensus est quem in cipit epistolae memorat ubi dicit
Si cui aliquid donastis & ego. Ostendit enim non magis horum causa qui
peccauerunt scripsisse se se remisisse illis debere. Sed magis ppt ecclesiam.
quia in uno male agente. multa sunt qui confundant. Et in uno contumelia
aut fraudem patiente. multa sunt qui indignent. Quia sicut aliquid
unum membrum. compatiuntur oma membra. Sed ut manifestaret sollicitudo nostra quam pro uobis habemus coram do. Emendando uiuentes & pollutos sanando & in ecclesia reconciliando. totius populi sollicitudinem se habere demonstrat. Secundum que supra memoratum. Ideo & consolationem accepimus.
Accepisse se gaudet & dare dicit consolationem. Accepit autem cum dicit corrigere
uelle quos arguebat. ut p penitentiam se reformarent. Dat autem dum eos reuocat
ad ecclesiam. Medius contristatus desperarent de se & ad publicam & funestam
uitam deducerent. In consolatione autem ma magis magisq; gauisi sumus sup
gaudio. quia requieuit spiritus. in omnibus uobis. Correptos p primam
epistolam. audiens uelle corrigere. consolationem accepit. Alio autem ad
discors. quia dolore patierent errores sui. Auctus est in consolatione gau
dio replenis. quia uoluntas eorum in opere coepit phari. in hoc idoneo

teste · cum lætitia animi referente · quo in quibuscumq; pro uobis gloriatus sum
non sum confusus. Ante quam pgeret titus ad corinthios · audiuit ab
eis id est ab apto · & quierant cum eo · bonam uoluntatem esse corinthiorum
memendandis uitiis. Ac per hoc regresso & eidem referente · nonuiq; confusus est apos
tolus · sed lacer factus est quia non aliter inuenerat titus quia audierat abeis.
Sed quemadmodum omnia uobis in ueritate locuti sumus · ita & gloriatio nra apud titum
ueritas facta est. Exultans in spu · hæc scripsit apostolus. Sic gaudens in his ut essi
cacitam eorum tamuerum probat quam est. & predicatio eius ad eos in correptionem
dum tpat. Uerras enim arguentis in eo ipso tunc uidet ee manifesta · sibiqu arguentes
mapiant emendare se. Dum enim correpti mutant testimonium phibent arguenti.
Et uiscera illius habundantius in uobis sunt. Animum & affectum titi dicit ee meis.
quia uidet & profectum illq · scientem animus in omni bono est. Memini scientis omnium
um obedientiam quomodo cum timore & tremore excepistis illum. Scientes corinthii
ab apto missum ee titum ac se inquamus uitiis ab apto fuerant correpti · territi sunt
in aduentu eius. Et quia uitam suam ceperunt emendare · sollicti erant obedi
re pceptis eius ut regressus animum aptimitigarent eis · quarentem titum laudasse
significat. In uito enim aptim reuerti sunt. Gaudeo quod in omnib · confido in uob.
Non solum in bona uoluntate eorum lætatus est · sed & in omnib · bonis quib · que
peccauerant emendabant. Ideo in omnib · inquit confido in uobis. Notum
autem facimus uobis fris gratiam di quæ data est in ecclesiis macedoniæ · quod
in multa pbatione pressuræ habundat gaudium ipsorum. Quo devoto
animo pceperunt uerbum fidei · idcirco gratia eis data dicit ad o · ut in tribula
one pauli & silæ quam supra memorati scandalum non paterent sed in oc
ultatione mentis acciperent confidentes de spe promissa ut pbatos se horum
passionib · demonstrarent. Et quod profunda paupras illorum habundauit
in diuitias simplicitatis eorum. Uotum eorum predicat quia cum tenues essent
substantia facultatum animus ipsorum diues inuentus est in ministerio scorum
ura enim conscientia operati sunt · non ut hominib · sed ut do placerent. Omnia
pro uitib · testimonio illis sum & ultra uires suo uoluntarii fuerunt. Quantum

· sanct ·

dignum fuit & dō placitum · qui uires illorum sanct · in facultatib · dederunt
administerium · · Et quia ex toto corde dō se dederant · amplius uolebant
offerre · quam illorum uires admittebant · · Iam multis precib · omnes
nostram gratiam & communione ministerii · quod est in eōs · · Iam simpli
citer & deuoto animo obtulisse illos ministerium quod ultra uires eorū
erat predicat · ut cum lacrimis deprecantes offerrent ut uel sic cogeret
accipere se quod accipiendum non uidebat · quia plus erat quā poterat
eorum substantia · ne forte eis post ex egestis bonis operis poenitentiā
suadere & · · Sed quia tales se ostenderunt ut puro animo iam presen
ta post ponentes · futuris se pmissionibus confidentia fidei confirma
rent · accipi abeis iusum est ne boni cordis gratia fructū amitteret ;
Et non sicut speramus · sed semet ipsos primum dederunt dō · deinde
nobis p uoluntatē dī ; Id circo inquit ab his accipi debuit · Quia prius em
dantes errores pristinos · scilicet ultra ac morum · ultra quā sperabatur
dō se deuouerunt ; Iusum est enim simpliciter illos hoc agere · ut ne
amerent · cui offerebatur accipere ; quia non ultra hoc animo offerebant
ut redimentes p posito suos ultra eorū parerentur nec arguerent ·
quia munera ex cecant oculos · · Iam auctoritatis indignant ; Dant ergo
se dō · dū emendant ultra ; Deinde fratribus · dū offerunt sumptus ; con
tristari non debuerunt · qui ante prope quam incaperent p fecti esse
uoluerunt ; horum igitur exemplo inuitat corinthios · ut ea quę cepe rant
hac exortatione auctē mente sedulu consumarent · · Interrogaremus tui
ut quemadmodum cepit · ita consumat & in uos & iam gratiā istam · · Quō ma
fectū sciebat sincerū circa istos · nec non hos obedientiā ei · Id circo p pfsion & ad
ad hoc op · exortari illos facilius posse significat · · Utquomodo in ceteris reb ·
exortationis sue habuit fructū in eis · habet & & in hac gratia · ut in mi
nisterium sc̄ pōptos eos facet & · utquia iam ultra emendebant · huius
largitatis fructū haberent · · Qui enī ad hoc dant nec arguant · nullū fructū
huius rei habebant · · Uos aut quemadmodū in omnib · habundatis · fide &

sermone & scientia et omni sollicitudine & in sup illa quae ex nobis est caritate
ut & in hac gratia habundetis.; Magis exortat illos. ut gloriet de his apud ceteras
ecclesias.; haec est enim probatio emendationis eorum. si promti sint administe
rii sorum.; Non secundum imperium dico. sed propter alterius sollicitudinem & uere
caritatis bonum comprobans.; Manifestum est. quia non imperat sed exortat ut pe
nuriam patientis. mittant sumptus & releuent sollicitudinem illorum. bonum am
mum suum deo & hominib. ostendentes. Proquare sine dubio mercedem accipient.;
Nostis enim gratiam dni nri ihu xpi. quia ppter uos pauper factus est. cum dives esset. ut il
lius inopia uos diuites essetis.; Pauperem xpm dicit factum. quia ds natus de ignatus est
homo.; Virtute potestatis suae humilians. ut omnib. diuinitatis diuitias adquirere &.;
Ut sicut dic petrus apostolus. diuine essent consortes naturae.; Homo ergo factus est
ut homine indm adsumere &.; Sicut scriptum est.; Ego dixi diuites.; Hoc modo exortat
ut largiendo. quasi pauperes fiant. Ut prosit pauperis eorum. sic xpi pauperis prosint
nobis.; Xps quidem nri non sui causa pauper factus est.; Nostra ut nobis prosint & con
silium in hoc do.; Hoc enim uobis utile e quinontantum facere sed uelle coepistis a anno
priore.; Nunc ergo facere consumate. ut quemadmodum prompta est uoluntas in uob
uelle ita sit & perficiendi ex eo quod habetis.; Hoc dic ut uoluntas illorum in opere appare
at. siuera est secundum uirtes ut mundus fiat conscientia. non in simulatione ut hominib.
placeat & mercede apud dm non habeat.; Si enim uoluntas prompta e. secundum facul
tate acceptabilis e. non secundum quod non habet &.; Quo cornelium ad hoc op. ministerium uocant.
hoc eis indicat ut non plus tribuant quam non possint. ne plus forte offerentes coacti
non uoluntarii grauati uiderentur. sine mercede futuri.; Quia qui coactus aliquid facit
mercede non hab &.; Ecclesiae enim macedoniae ultro obtulerunt cum precib. ut parent
tota se uoluntate hoc facere. ut plus offerrent quam poterant. Ideoque acceptabile
fuit.; Quanto enim amplius obtulerunt tanto plus acceptauit.; Nam sicut quisque & quantum
uult aut potest acceptum est.; Iudicio enim suo iudex hoc facere. Ne hoc tantum id & quantum
potest & uult animus. ut ex huius possit habere mercede.; Nonem ut alure frige
rum sit. uobis aut gaudium.; Verum est. quia sic dandum e. ut non egestate prestet & dan
tib. sed exequatur in hoc tempore.; Dic hoc ut quantum habet ad tempus diuidat cum fra

Nonem plus exigit quam sibi debet retinere. quia diligis inquit proximum tuum sicut ipsum.
Unde zacheus. ecce dimidium bonorum meorum inquit do pauperib.. Utrum habundantia ad illorum inopiam. & illorum habundantia fiat ad uarum inopiam.. Hoc est quod dic. ut quia iuxta tempus. sci inopiam patiunt. deserentes omnia mundi. & sein diuinis solis operib. constituentes ut doctrine atq. orationum insistere ad profectum multorum ubi quiescunt. quique actibus. aut negotiis insistunt. aut certe facultates paternas habent ministrent scorum inopiis. utrorum sci illic ubi diuites sunt. & isti inopes communicent eis. quasi uicem rependentes ministerio illorum.. Sicut dicit dns. Quamdiu fecisti unum ex minimis istis. mihi fecisti.. Ut fiat aequalitas sicut scriptum est.. Haec est aequalitas. ut quia istum hoc tempore ministrant scis. reddant illis uices in futuro.. Debitores enim sibi faciunt scos.
Quum multum habuit non habundauit. & qui modicum non minoratum.. hoc legit in exodo..
Illuse enim sci habent in spe futuri seculi magis quam hi qui in hoc tempore uident diuites.
& tamen aequabunt illic utriq. ut sicut beneficio horum. scorum inopia sustentatur
ita et beneficio scorum diuites fiant.. hunc futuro seculo inquo uident pauperes.. Non enim totos sedederunt do. ut hic pauperes. illic essent diuites. sed ex hac parte qua hic diuites sunt illic pauperes. scorum suffragio qui hic positi illic mente sunt data bunt.. Nonem qualecumq. meritum e deuustis laboribus ministrare scis.. Gratias aut do qui dedit hanc ipsam sollicitudinem pro uobis in corde tuo. Cum consolationem quidem accepit.. Dsqua iustus est. scens corinthios uelle proficere. tua affectum incendit circa eos. ut adimplere. & exortatione sua uoluntatem illorum in opere bono..
Quia uidens profectum illorum consolatus est. laetatus est meis.. Cum sicut sollicitor uoluntarius profectus est ad uos. hoc est uidens proficere illos circa actus bonos. solicitor factus est circa affectum illorum. Sicut ut uoluntarius pficisceretur ad eos. qui prius etiam rogatus excusaret ab eis propter uita illorum. Misimus autem cum illo frem nrm cuius laus in euangelio est p omnes ecclesias. Non solum autem. sed etiam ordinatus. ab ecclesis. comes peregrinationis nre. in hac gratia. que ministratur a nobis p dni gloriam & sollicitudinem nram. Istum commendat. quia ignorabatur

ab his ut sarent inquanta iam essent boni opinione. Ad quos tales iuriniti
tebantur ut congauderent cum eis augentes eos in fide operationis dī;
Ad cuius gloriam sollicite hoc agebant in carni xpī ut conditor dī celi
& terre agnosceretur in his; deuitantes hoc ne quis nos iniuperet in hac
plenitudine que ministratur a nobis; quō de ministerio agebatur. Ideo
hoc subiecit; Ne neglegens circa curam pauperum uel scōrum iudicaretur
si hoc seg. nius ageret; De hac enim re constituerant inter se apostoli
ut memores essent pauperum. Quod ad galatas significat. Cum ergo in
iniuperabilis esset in omnibus apostolus ne in hac causa indiligens iudicaretur
Idcirco hoc se premonere significat ut hoc opere impleto in omnibus sollicitudo
eius & prouidentia appareret; Prouidemus enim bona non solum coram
dō uerum etiam coram hominibus; Prouidet bona coram dō dū quod
iubet dī circa ministerium scōrum uel pauperum fieri docet; Coram ho
minibus uero sic prouidet bona qui tales mittit ad hoc opus exercendū
quy bitate sua non faciant eis scandalum sed puocent eos ne bona doc
trina apostoli pinguidos ministros eius in iniuperationem caderet;
Misimus autem cum illis & fratrem nrm quem pbabimus in multis sepe sollicitū
esse. Nunc uero multo sollicitiorem multa fiducia uni siue per titum qui
est socius meus & adiutor in uobis siue per fratres nostros apostolos eccle
siarum glorie xpī; Titum ideo socium suum uocat quia ipse episcopus erat
cui ministrum dedit notum omnibus ecclesiis ipsius puincie; quibus addit
tertium fratre pbatum in multis operib. bonis atq. sollicitū. Ter tria aut relatione referen
tur bona uoluntate corinthiorū & ceterorū missorū quos apostolos ecclesiarū glorie
xpī appellat. sollicitiorem se fecit ostendit audendi illos & exercendi administe
rium scōrū. Fiducia enim accepit audiens meliores esse factos corinthios:
unde sic egit ad eos. Certus quia obaudirent bona opera facere. Ostentationem
ergo circa uos & nos pro uobis exultationis demonstrate in ipsis in facie ec
clesiarum. Commonet eos ut in his quos mittit dilectione sui ostendant. ut bona
que de ipsis audierant uera pbarent. Sic enim ostendebant profecisse se in om

tis apti simis sos abeo cum honore excaperent. ut cetera ecclesiae agnoscerent
uenire ee bona quae deeis dia ceperant. Prouocat ergo animos eorum. quia ad
equo bene sentit. sol & semeliore prebere. Nam de ministerio quod fit in scos.
supuacuum est mihi scribere uobis. Scio enim promptu uolumtate uram. de qua p
uobis glorior apud macedonas. Et haec oblectamis uerba sunt. Supfluum
enim ee dicit scribere se. de ministerio quod fit in scos. ut de his bene sentire uideat.
Supfluum enim est. si commonea sum quesciat facturum. Sed ut diligentiam
suam ostendat. necessarium est ut scribat. Sed ut hos promptiores faciat.
ut quid deeis ceteris preche & manifesta. Nam supflua solent minorem pa
rare sollicitudinem; Nam & dnus non dubitans de amore erga se p̃ri apostolo
tertio dicit ei; Simon iohannis amas me. quę trina repetitio quasi
supflua uidetur; Sed ꝑ dest ad ꝑfectionem monitionis. ut sciat magna
sum diligentia debere curare quod frequenter mandatur; Quo achaia pa
rata est a anno priore. Post macedonis achaia. idest ecclesiae prouinciae achaie non
omnis. quia & corinthi achaici sunt. preparuerunt se emulatione ducti ma ce
donum ut ministrarent scis. quo dicto. plus ꝓcortat corinthios. cum dicit illos para
tos a anno priore. Sed ꝓpectare iam hoc. ut diuinderent ministerium illorum
prouinus cuiusq. necessitate. Et iam emulatio. prouocat plures. Post macedo
nas achaiam paratam dicit. deinde ut & corinthii fiant parati secundum promis
sum suum. Cetere uero ecclesiae emulatione corinthiorum. dum audiunt illos
prius multis erroribus fuisse implicatos. Post autem corrigentes se bone uoluntatis
effectos. incitati sunt ad bonum opus. Quia sibi qui post acceptam fidem male
uersati sunt. hanc ceperunt habere uoluntate. quanto magis isti in quib. haec
uitia non sunt repta. Misit autem & fris ne gloria nostra qua uos preferimus.
inanis fiat in hac parte. ut quemadmodum dixi. pparati sitis. Hos fris memorat
quos supra. idest tritu. & quos ei adiunxerat adiutores. Qui impensius exortarent
eos ad pmissionem implendam in ministerio scorum. Ut non solum litteris. sed & facie ad
faciem oblectarent eos crebris admonitionibus; Ne exultatio apti qua in splendore
animi eorum gloriabatur. euacuaretur. ~~Sicut~~ Sepius ergo hoc memorans sollicitudinem

suam circa eos ostendit · nolens illos confundi · Nec cum venerint mecum macedones · & in
venerint vos inparatos · erubescamus · ut non dicam om̄ vos · in hac parte · Manifestum
est · quia si non hoc inventum fuerit quod testificatus est de vobis · & ipse erubescat in
ipsis · & ipsi amplius confundant̄ · Quinec propter ea quod testis eis extitit a
postolus · id agere nisi sint · quo duerum illud facerent · vel propter tantum ipsorum ·
Necessarium ergo existimavi rogare fratres ut precederent ad vos · & p̄pararent pro
missam benedictionem hanc unam paratam esse · sed sic quasi benedictionem · non quasi
circumventionem · Ut sollicitudinem suam adhuc manifestet rogasse sed ut fratres
p quos admonuit id implerent quod promiserant · et non implebant · Cum sup̄
ratum voluntarium dicat profectum · hoc est non illi fuisse extortum · sed mox ut audi
unt libenter amplexus est · Ut videret voluntarius ad illos profectus propter spem
illorum · Nunc non ideo serio gasse hos significat quasi nolentes ire · sed suum
affectum probat circa illos quando volentes ire in sup rogat · ut sine aliqua mo
ra fiat · quod & illi volunt & hic precat̄ · Hoc ergo agit cum his ut in p̄missione
sua fideles sint · & se ideo cōmonere · propter existimationem illorum non circumveniri &
sed ut tantum offerant quantum non penitereat · Hoc autem dico quia qui parce semi
nat parce & metet · Parcum avarum significat · cui extorquet̄ ut in ferat · penitet
eum quia promisit · Hoc detardante eorum collegit quidam promiserunt & diu
deliberabant · Huic parco p parva messis · qui cum dubitatione seminat · nescit enim
quod facit · Qui autem in benedictione seminat · in benedictione & metet · Hic in be
nedictione seminat · quibona voluntate sub spe future retributionis hoc agit ·
Unus quisq · secundum p̄positum cordis non ex tristitia aut ex necessitate · hilarem enim datorem
diligit d̄s · Doc & illis tunc p̄desse hoc in futurum silaro animo fiat · Ex his enim qui
in fer̄ hunc elegit d̄s ut retribuat̄ quidem toto corde operat̄ quasi ex suis ens sibi apud
d̄m · Qua quinuntur fiat p̄p̄ p̄sentem pudorem · ne illis inferentur turpis inventat̄ ·
mercedem non habe · Potens est autem d̄s omnem gratiam habundare in vob · Di potentiam
adeo illis exoptat · ut sicut in memendi indisiunctis · & doctrine veritate conpungat
corda illorum · & in hoc faveat cepersilloq ut habundent omni bono opere p gratiam
di · Ut omnib · semp omnem sufficientiam habentes habundetis in omne op · bonum ·

Hoc dicit & opat ut omni omni re semp sufficientes sibi sint diuitu · nec indigeat his quae ad
salutem necessaria sunt · · Siergo sufficientia sibi solam eligant · poterunt in dio opere
habundare · · Illud enim sibi retinendo quod sufficit ceteru inusus sorum uel pauperum
impendant necesse est · · Et hoc erit habundare omni opere bono · · Lic & enim egigu
hominis parum sit quod tribuit · habundat tamen qua recto iudicio fit · & non solum
quertur quantum · sed & de quanto & quo animo detur · · Denique illa uidua meu ingelio
de paruo laudata est · & qui multa mittebant laudati non sunt · · Illius enim paruum mul
tum est qua plus misit quam poterunt · · Diuites autem minus miserunt cui plus posset · ·
A ep hoc modicum illius qua ultra uires suas misit plus inuentum est quam diuitum mul
tum · qua de eorum quod habundabat eis miserunt · · Qui ergo tantum dat quantum potest
recte facit · · Uiduam tamen illam ante se habet · qua haec omne quod habuit misit · ·
S icut scriptum est · · Dispersit dedit pauperib · iustitia eius manet in aeternum · · Hoc in
psalmo scriptum est · c · xi · Hoc exemplum addit ad curam pauperum ut omni omni opere bono
habundent · · Si enim huius qui pauperib · largit iustitia manet in aeternum quanto ma
gis eius qui ministrant scis · · Pauperib · enim possunt dici · qua & publicani egeni sunt · ·
S ed enim discerunt abhis qua hi seruiunt di insistentes orationib · & ieiunis · puram
uitam agentes · Sicut & anna prophetissa quae non discedebat de templo ieiunis
& orationib · seruiens die ac nocte · omnem mundi curam post ponens · Misericor
dia ergo haec · iustitia appellata est · Quia sciens qui largitur · omnia dni communi
ter omnibus dare · qua sol eius omnibus oritur · Et pluit omnibus · & terram om
nibus dedit · Idcirco diuidet cum his qui copiam terrae non habent · ne beneficia
di priuati uideantur · Iustus ergo est · qui sibi soli non detinent · quod sit om
nibus datum · Et iustus non solum in tempore sed & in aeternum · quia in futu
ro seto · hanc habebit secum in perpetuum · Qui autem subministrat semen semi
nanti & panem ad edendum ministrauit & multiplicauit semen uestrum & am
pliauit fructum iustitiae uestae ut in omnibus locupletemini in omni simpli
citate · Omnia di sunt · & semina · et nascentia di nutu crescunt · & multipli
cantur ad usus hominum · Dsergo qui haec dat · ipse & iube: de his commu
nicare eis qui indigent · ac hoc non poterit qui tribuit · Iuxta di uolun

tuten· dinuu nonaugeri incrementis huius modi· adamplificandum fruc
tum iustitiae·· Dantu enim addit ut eo amplius habeat unde largiri·· Haec
est iustitia· utquia dsdit· tribuat ex eo· & homo ex cui est de·· Hos enim uide
ministros ce eorum· quipotiori digentes copias presentis temporis spernunt·
totos sedi rebus obligantes· unicuiq· enim secundum bonam uoluntate dspresti
auxilium·· Sci enim quia nihil uolunt hic possidere· nisi uictum habere & ues
timentum· hosquibic habere uolunt· tutores illorum dsce dispositi utquibe
ne & simpliciter eis ministrauerit· amplificet dinuu· ut habeat unde semp
largiri· & adpsens locupletatus & in futuru·· Semel enim seminans· bis metet· hu
ut si futuris spebus consulit· nolit eos subiectos habere· sed magis se eis inclin &·
quia adohuius rei accipiet mercede·· Si enim adpresens humiliare eos sibi uoluerit
spem futuriamittit·· Hic enim accepit mercede operis sui simplicit hoc agens··
S icut dicit dns·· Amen dico uobis receperunt mercedem suum·· Si quis operat pnos
gratiarum actione dō· quo ministeriu offitii eius non solum suppl & ea quae desun
scis· sed & habundant pmultaru gratiaru actione indō· p probatione ministeri
huius magnificantes dm in subiectione confessionis uestre in euangelio xpi· in sim
plicitate communicationis illos & in ipsorum orationes pro uobis· desidentium
uos uidere propter sup habundante gratia dei in uobis· gratias dō sup inenarrabili dono
eius·· Hoc dicit· quia quicumq· operat p dispensatore residoni di hoc opus unde gratie
agunt dō· ab his qui necessarios sumptus accipiunt sub nomine xpi· non mendicata
te subiecti sed dō· de cuius bonis alis enorunt·· Non tantu abeis gratiae illis referunt
sed & a reliquis fratrib· qui p his gratias agunt dō·· Commendantes ficu ipsorum
dno ut paucis tribuentes a multorum obsecrationib· dō commendent·· Probantes
enim mentem eorum in hoc opere magnificant in eis dnm· cuius spe firmati· o hoc
diunt euangelio xpi·· In subiectione mentis ne uelint eos sibi humiliari· ut pbent
quae necessaria sunt scis·· Et hoc erit in simplicitate hoc agere communicationis
illorum· cōmendantes se orationib· illorum & desiderius eorū·· Quis enim non cupiat
oculis uidere necessitatib· suis propter dinomen subiectos·· Denq· di dona uocant·
D ō enim dat qui his ministrat· quia qui ub & fieri ipsi imputat quod dat·· Gratias

dō inhis agentes. & super ineffabili dono eius. Donum enim dicit quod incitat ad bonum
opus homines. spes enim promissa lacessit. administerium supradictum. Ipse autē ego
paulus obsecro uos. per mansuetudinem & modestiam xpi. qua ad faciem quidem humi
lis sum in uobis. absens autē confido in uobis. Hoc est quod nunc dicit quia talis ē absens.
qualis & presens. Nec enim humilis erat ad faciem adulationis aut subiectionem ali
cuius rei. qui constantiam suam sic zelabatur. ut aliquando & iam alicuius reperat &
nec inclinaret. Unde dicit in alia epistola. Omnia mihi licent. sed ego sub nullius
redigar potestate. Esca uentri & uenter escis & hunc & haec dēs destruet. Ideo
ergo absens obsecrat & modestiam xpi inter ponit. ne presens durior inueniatur
causa uitiorum eorum quam est in epistola ut conponentes se. qua adhuc non
emendauerant mollirent sibi rigorem apostoli. ut moderatos eos inuenient
praesa seueritate laetarētur in eis. Confidentiam itaque. fiduciā seueritatis
significat. quam forte in epistola tantum habere putabat non tamen pōsens
facie. Qua in prima epistola seuerius & nimis rigidius iudet. Ideo commonet
ne eadem seueritate. presens utatur sicut non sperabant. Rogo autē ut non pre
sens audeam p fiducia qua existimor audere in aliquos. quae putabant nos
secundum carnem ambulare. Idem sensus est quem ut dilucidet repetit. Orat
eni ut tales illos inueniat ne cogat irasci sed requiescat cum his. Hic ergo ape
ruit quod supra significauit. & adhuc in subiectis plenius manifestat. hanc
ē confidentiam quam hic fiduciam dixit. date sibi potestatis. xpo. carnis inci
rius est. iniundic & ineas qui sub nomine xpi agentes. non obaudiunt ut corri
gant. in quib. reprehendunt. hos dicit qui non recipiendo spiritalia. quae a ba
postolo dicebant. sic eū existimabant quasi carnalia loquerētur. quae recipienda
non essent. Ideo dicit quia nos arbitrant secundū carnē ambulare. quia qui
per nit spiritalia putat illa carnalia. Nam in carne ambulantes. non se
cundum carnem militamus. Hoc est in corpore positi. spiritaliter uiuimus.
S piritaliter enim uiuit qui facit quod placet dō. hic ergo secundū carnē militat.
qui desiderius carnis obtemperat. Omis enim error. caro dicit. xpo autē ip
semilitat qui obaudit eum in fide & disciplina. Arma enim militiae nrae

non carnalia sed fortia deo. Ideo fortia quia incorrupta; Omnia enim carnalia cor-
rupta sunt. Arma ergo ideo qa repugnant unus signum habent imperatorissimi
xpi qui hostis est nostrorum. Sicut enim imperator primulatus vindicat suum regnum, ita & sal-
vator prior seruos suos defendit unius dei professione & disciplina. Ad destruc-
tionem munitionum cogitationes destruens & omnem altitudinem extollentem se adversus
cognitionem dei; Arma spiritalia fides et incorruptae predicationes. Per haec disum-
cit principes & potestates quos constat ut sibi usurpent imperium. extolli etiam fi-
de xpi cogitationibus se hominum inserentes ut ad eos cum ad dominio quas cogi-
tationes destruat & uertat fidei; Munitiones ergo principes dicit & potestates spiritalia
neqtiae qse extollunt et armant infidelium animos ad etiam dicendum xpo; Comm
quos pugnat dilex dissipat consilia eorum. Incaptiuantes redigentes omnem intel-
lectum & ad obedientiam xpi producentes. Captiuat intellectum dum etiam dicentem ratio-
ne uincit & ad fidem xpi cui prius repugnauerat humilem & mansuetum induciat.
Et parat vindicare inomnibus inobedientiam. Cum impleta fuerit obedientia ista.
Manifestum quia vindicat inobedientiam cum illam condemnat pobedientiam; Tunc il-
la destruens quando eos qresistunt producit ad fidem ut pfidia abbis qb; defende-
bat damnat. Quae sedim facie videtur; Nunc uult eos quae pala considerare id:
ea quae dicturus est qas tunc apta iudicare. Dic ergo: Si quis confidit se esse seruum xpi
hoc cogitet metipsum apud se qa sic ipse est xpi, ita & nos. Hic loqt quorum tangit stupbi-
qdese presumentes inflatione animi minus quam dignum erat de apostolo sentiebant
quasi ii egerent praecepta et. Quos commonet ut ipsi de se considerent qa erant seruus xpi
nonnunq: deberent de apostolo dubitare, sed & de eo quam ut par sit ut similiter sentire
cum unq: magis preferre sibi deberent magistrum gentium. Sed hic humiliare illos insi-
nuat & equam se illis cum esset uas electionis & magistr gentium in fide & ueritate; Hoc
ergo uult illos considerare qd unq: clara luce uidet. Quia de apostolo nemo credent
eum in plura aestimet quam de se quanto magis nemo minus quam de se debent aestimare.
Hoc ergo contestat ac docet ne elatione mentis bonae uitae meritum perderent. gentes sicut se
aliquid eo humiliat se ita amplior fiat. Nam & si aliquid amplius gratiae fuero de
potestate mea quam dedit mihi dominus in edificationem non in destructionem uestram non erubescam.

ad dam

Nunc significat quia superius se humiliauit ipsis se comparando. cui nisi erigat non
erubescit. qa a dno accepit potestatem predicandi. ut saluos nouit predicatores. Si ergo hic
qa dno missus est inclinat se & comparat se inferioribus. quanto magis hic qui nullus est ex
restimonio comparare nisi deberent. Non dicit preferre maioribus. Ut nos estimemur
quasi terrentes uos per epistolas. Ipse potest uidere terrere per epistolas. qneq: auditorum
dicuntur esse. neq: presens fiduciam habet arguendi. Absens autem ideo audet qa presens est cum
ua epistole quidem graues & fortes. Presentia autem corporis infirma. & sermo contemptibilis.
Hoc estimet qui huiusmodi est. qa quales sumus uerbo per epistolas absentes. tales sumus
& presentes in opere. Ideo nisi alium esse absentem qui presens est. probat qa non est presumptor.
A dno enim potestatem accepit. Cui enim non est data potestas. absens potest audere. presens
autem pudore petit. Ideo aptius non erubescit dum corripit. qua fiducia potestatis hoc agit.
Hec ppter eos loqt qui missi predicabant. adulantes. qa seipsos commendare uolebant. Nemi
nem enim cuingere aut comparare nos metipsos. quibus dat qs seipsos commendant. Hi sunt qs seip
ipsos commendant qui accepta potestate dominari uolunt. nomini suo uindicantes auctori
tatem. Quicumque mittit. ni sibi scelera aquo mittit uindicat potestatem. Per qd & ita ostendit
se a dno dispensatore electum. Sic ergo nisi cuingit aut comparat his qui missi predicant.
dum nihil ultra certum presumit. Sed ipse mnot nos metipsos mensurantes. & comparantes nos
metipsos nobis in immensum gloriamur. Sed secundum mensuram regule qua partitus est nobis di.
mensuram pertingendi usque ad uos. Tamen se ut dicit potestatem quam concessit ei auctor.
nec mensuram egredi. Idcirco nisi superbi erant gloriantes. quando mensuram egredi mensu
dam potestatis. Cum auctoritatem posuit. qua uebat uicorreptionibus peccatorum ut sal
uos eos faceret. Nec tamen se gloriari dicit uoluerunt potestatem. sed ad edificationem illorum.
Ostendit enim potestatem de qua gloriari uellet. nullum pudet. qa data est illi a dno. Sed hic
sicut ut ingter. nisi in spiritu credentium corripiens estimant uiuos. ut gloriatur
in salute illorum. ut potestas data. salutem proficiat in edificationem. Duplici igit genere in se
mensuram gloriatur. & secundum datam potestatem sicut dicit. Et qua mulier qui predicamo
ei prouidit. uindicabat sibi auctoritatem. Dehis enim confidebat. quos ipse fundaue
rat in fide xpi. Parum enim dicit uniuersi ad quos in predicatione dirigebatur.
ut singuli aliquos cuiusmodi ppriis haberent. de quorum fide gloriarentur.

D i enim nunc macedonib. p̃dicare aduocatus sum hic apostolus. & ut corinthius euangeli
zaret. ad no nomtus ÷ .. Iniser go audent loquit̃ quo ipse fundunt. & ad quos dimm
puent. ceteris scilicet fiducia qua maliena regula erant. hoc in parte alterius euan
gelistae .. Non enim quasi non pertingentes usq. ad uos. superextendimmnos. hoc est non quasi
non missi puenimm ad uos in p̃dicatione. sed destinati dõ mittente nos ad uos .. Superextendi
autem est .. ultra extendi quia concedit̃ sed nullum quia mensuram dedit dis. qui seruarent
euangelistae eius. qui hic secus todisse testat̃ .. Ideo enim hoc ostendit ut sciant quo ad dõ ad hos
directus ÷ .. ac p hoc obaudirent illos debere monitis ei. nec tempnentes dõ ac quo missus ÷ resis
tere uiderent̃ .. Nam usq. ad uos puenimus in euangelio xpi non in mensu gloriantes
maligenis laborib. hic manifestius apparet quod dicit. quia ipse illos fundiuerat. Ideo
tanta fiducia ad hos loquit̃ .. Nec enim labore alterius adquisiti fuerunt ad fidem. sicut
in alia epistola ait in xpo enim per euangeliũ ego uos genui .. Non ergo certamen sum gloriat̃
quum labore suo gloriat̃ .. Spem uero habentes crescentis fidei uestre in uobis magnificari .. Qua
fructum laboris speratque fiat fidei eorum. Idcirco non negligenter hoc agere sep fuit̃.
nec tedius & molestis cederet. quia magnificari se credidit apud dñm. si augeant̃ in fide audi
tores eius. Sicut dicit dñs. pater sicut misisti me in hunc mundum. & ego misi eos in hunc
mundum & pro eis sanctifico meipsum .. Hoc dicit quia testimonium magistri est in discipulis
obaudientib. unde ait. in uobis magnificari secundum regulam nam in abundantia in
regionib. quae ultra uos sunt euangelizare .. Laetior de fide eorum ultra eos predicare
necessario profuit̃ ad augendam gloriam predicationis. ubi non ad huc fuerat p̃dicatum.
Non enim aliena regula preparatus gloriari .. Manifestum est quia uir prudens non in
his confidit. neque gloriam speratque aliorum laboribus constant̃ .. Ideo & apostol.
non aud & in hos qualis predicantib. crediderunt̃ nec alienis laboribus gloriari uide
ret̃ .. Sed hoc nitimur ut eis predic & quib. non erat adnuntiatum. ut gloriam laboris suo
quaerat̃ .. Quia qui gloriat̃ in dno glorietur̃ .. Hoc dicto significauit ipsam confidentiam &
gloriã dõ dandã. cuius gratiae .. ut qui in potestate euangelica õ fidit. dõ auctore ẽ fidit̃ ..
ut questus omnis negotiudum. dno in lucrum uenat̃ .. Sed qui non accepit potestatem
a dõ. non potest in dno gloriari. quia suam gloriam quaerit .. Non enim qui seipsũ comen
dat probatus ÷ sed quem dñs comendat̃ .. Verum ẽ. quia illum dñs commendat &

probatus est quem dignum habet ac mittit ut pdic & domum ei.. Qui enim non mittit non illum
comendat.. Ipse autem se commendat. qui non missus pdicat.. Ac ph hoc idoneos non. sed psimp
tor & reprob. Utinam sustineretis pusillum imprudentiam meam sed & patientissime.. Incipi
ente seuera de semetipso narrare. insipiente se dicit. quia ad laudem ei uidet pertinere.. Propter
quod dicetur. non te laudent labia tua. sed proximi tui.. Sed hic dolore compellitur. propter
hos qui cum de eo bene pceteris sentire deberent indigne sentiebant.. Zelans enim uos di zelo
S anim enim uos simuitio uirginem casta adsignare xpo.. Quae locuturus est. amore eorum
dicturum se ostendit. ut non magis ad laudem eius proficiat sed ad illorum profectum. ut dis
cant quem admodum parem suo euangelio faueant. qua ut uitiper. nro patris. detrac
tio filiorum est. & laus filiorum. gloria patris.. Uirgines ergo uult eos esse in fide. unde
& corruptores fidei zelat abhis. ut inde iudicii condamnatos eos ad signi & iudicii xpo.. Hinc
est unde & in apocalipsi iohannis legit.. His sunt inquit qui cum mulieribus non se coinquinauerunt.
uirgines enim permanserunt hi sequuntur agnum quocumque uadit.. In mulieribus. errorem sig
nificauit. quia error per mulierem coepit. sicut & zezabel mulierem dicit propter uxorem
achab. quae zelo baal di prophetas occidit. cum intellegatur idolatria. qua corrumpunt
mores. & fidei ueritas.. Nam si mulieres. mulieres intellegas ut ideo putes uirgines dictas
quia corpora sua incontaminata seruauerunt. excludes ab hac gloria scos. quia omnes
apostoli exceptis iohanne & paulo. uxores habuerunt.. Et inde an conueniat accusare
apostolum petrum. qui primus inter apostolos. quanto magis inter ceteros.. Inde autem
sicut
ne serpens euam seduxit astutia sua. sic sensus uri corrumpant a castitate di quae est in
xpo ihu.. Ostendit qua causa cogitur uera de se protestari.. Ad hoc enim gloriam sibi datam
profitetur non ut se laudet. sed ut illos deformet qui sub nomine xpi contra xpm pdica
bant.. A quib. corinthii seducebantur & uerius haec his magis. quam ei proficere.. hoc
enim agit. ne uideantur seductores quos diabolo comparauit. propter astutiam malitiae eos
qua corrumpere fidelium corda a ueritate xpi conantur.. hoc ergo timens semp sollici
tus de eis. ne uolent.. Nam si quis uenit alium xpm predicat quem pdicauimus. a alium
non
spm accepistis quem non accepistis aut aliud euangelium quod non recepistis recte pati
remini.. Quare recte. ait patieremini si alius uobis xps pdicatus fuisset. aut alius sps.
t aliud euangelium tradetur uobis fuisset. Cum dicat galatis. si quis uobis adnuntiaue

re praeter qui quod accepistis anathema sit. Si galatis puerium erat aliud accipere qui ab
apostolis fuerat traditum quomodo corinthus rectum erat si aliud xpi predicatur illis fuisset.
Sed scient aplus nuquam aliu xpm qui huic equa fieri e predicari. Ideoque recte aut patremini
suos aliud potior xpi abhis quemuor predicat fuisset. Galatis autem anathema dicit si aliud audi
rent. q nunq; maius esset et etiam. Porro autem inquit suipse xpi predicat abhis qa nos adnuntiat.
Hoc euangelium. qd causse e ut nos inferiores habeamur. Cum nihil amplius ab illis his addiscatur.
Superiuit depseudo api loqi fidei corruptoris. hoc loco ui deueri predicatoribus quia plebi co
rinthiorum varis erroribus fluctuabat. ut alii fauerent pseudo api. qui di eis. iqb; eposita
uerbis. eadem audiebant. quia cum do fuerant. apostolis suis paulum deformiter qa incarne
nuderet dnm nrm. Existimo enim me in nullo inferiorem fuisse abhis qui de sunt api. Nonnulli
gram di inferiorem inse uideri. qa similiter docuit et eadem fecit. quae faciebant api. qa priores
audebant. qa priores coeperant docere et fuerant cum dno. Unde maioris auctoritatis esse
putabant. Cum huius api electio cum testimonio sit. et amplius ceteris laboraueri. et dnm uide
plo orantem uiderit et locutus sit ei: Sed et si imperito sermone sum. sed non scientia. Hoc non ad apos
tolos. qa non erant loquentes utpote sine lectura plenis tam spu sco. sed hos tangit quos pseue
bant corinthii causa acutiori sermonis. Cum infelicitate uti sermonis necessaria sit risori dulcis.
Quomodo tamen se humiliat aut imperitum se ee dicit in sermone. et ubi illud q fecit aut pau
lae: inquit paulo. multo latiore te facium extorre. Hoc ergo dicit. nisi loq nescire uolui
intelligi. sed ppter cor qn p fide sed p eloquentia commendari se uolebant. Et nec tam forte se
imperitum. qn habet eum. Ideo ui qd noncupet eum in. et adqrit salute. nisi imperitum pnuntiet.
Quia qui imperitus e in sermone. reus non est apud dnm. Quia ui scientia di non habet. reus e ignorantie.
qa licet ignorare magis q prius ad salutem. Qui apud spm et eloquentia id agebat. ut fi
des ceste utrique acceptabilis eet. non fide eloquentia commendare. sed ut eis cedat eloquen
tia. In omnibus autem manifestum sum uobis. Manifestum se dicit ee corinthios omnibus. qa non ignora
bant et ita loquendi habere illum peritum. et hoc scientes. alii faciebant eo. quo istum inferiorem
nescebant. Ideoque comoritur loquitur. quia hoc peius e. cum esset illum in nullo dece humilia
rent illum esset cum audissent peum non solum implere predicatione. sed et signis ac prodigis fiera apos
tolica. Aut numquid peccatum feci meipsum humiliando uos. qa exaltemini. Qm gratis euangelium
di predicauit uobis. Qm influxi erant eo qd sumptus abhis accipere noluit. et ipse hoc aliis ei ponebat.
quae ab apostolo audierant. Alii autem apostolis fauebant. quia cum dno fuerant.

I dareo nunquid peccauī aut quia me humiliauī ut me dignū accipiendū iudicarē. quia incle
mbi uras omnī cū hoc ñ peccauī sū sedgtie; Ita q: sicse humiliauī cūdq sibi debetur ñ exegī.
D ebuī erat ut sūptus abbis accepers. qb: p dicebat euangliū dī. Sic constituit dñs dicens:
D ignus ē enī operarius mercede sua; Sed ut adulatione eorū pficers. refutauī: Duabus enī occasi
bus oblatos sūptus refutauī: Ne s. pseudo apīs similis inuenirēur qui adgtiam dī. sed adtua
tione p dicationis. ut ñ occasione accaperent depīdandi; Alio enim ñ accipiente. ñ potest
dī multum expēdere. s. euangelice potestatis corpescere; Quieni a peccantibus
accipit arguendi auctoritate uitetur: Sic ergo exaltamur cūdeo abeis ñ accipē. ut correpti
emendent. Amorte eleuati adutei; Alias ecclesias expoliauī accepto stipendio administra
tū urī. Et cū apud uos eōm egerem nullus grauis fuī; Onerauī; Ostendit enim ñ solū
noluisse se abeis accipere. sed. s. ab alis accepisse. s. eis ministrasse; Et ut multū hoc ostendat fu
isse ñ puratū. ait; Alias spoliauī ecclesias admonasterū urī; Non parū ergo significat se
plus impendisse. Cum enim dicē expoliauī multa accepta. s. data significat. ñ exportata.
C ūdē accepto stipendio; Stipendū est enī q multatus accipit ad sūptus uice mercedis.
R uborem ergo habuisse eis. qui ñ uiq: dolo refutauit quando ipse eis ministrauit. sed ut p hoc
ministerū q: p multitudinē faciliūs impleretur. sicut mes fecē debuerī. ut ñ ualde uīgtosum
sū ministerū consēl debatū. neue l inde se iactarent; Et cū apud uos eōm egerem nulli
grauis fuī; Ut tantū eis pficere uolui ut egestate suam consolarer. ppter eorū salutē.
P ssus eni egestate contentus fuī ne illi aliquod scandalū paterent. Quieni dū putat
se exaltari. s. ia ñ se patī arguī. Nī indigentiā meā suppleuerī fratres: quenī ama
cedonia. A macedonib: tempaccepī. qi prius ūtus sua corrigerī. Et sic ad gtiam accipi
endū ñ egī ne illis inscandalū pficers. sic uerū a macedonib: accipiendū erat. ne bene se
minantes fructū amitterent. Inomnib: sine onere uro meipsū seruauī. s. seruabo; In eo
se semp mansurū dicē. sic se corrigam. ppter pseudo apostolos occasionē quereburī depīdendi eos:
Est ueritas xpī in me. qd gtia hac nomī fringetur in me. s. in regionib: achaie. Horatur
omnē achaiā ut ministrē. scī. sibi aū ñ p mutere. s. nec coepta gloriā non implere.
Gtia est enim aliquis abstinere. maxime ad aliorū salutē; In ūchaia ergo regionibus no
luī uti. ne. s. eis usus est. s. amplius p mutere. sub testimonio dicens. ineo mansurū.
ne aliquando ab achaie regionibus accipere. Quare. quia ñ diligo uos dī. sic.

Reddita ratione. &ita discretiuū restrem dat dilectionis suae. quā habebat erga eos
quia ñ ideo nolebat accipere. quia ñ illos diligebat. sed ideo magis. quia amabat
eos. ut hoc ipsū pderet illis sic dīc. Quod autē facio & faciturus sū. ut rumpam occasionē
eorū qui volunt occasionē. ut in eo quō gloriantur inuenant sicut & nos. Cū pseudo apōrum
impedimentū erat accipiendis. Ideo apostolus hoc refutauit. nullis similis videretur. Quia
nisi hoc ab apostolo fuisset utrarum maior occasio illis data fuisset accipendi. aut
magis detorquendi. quando in hac reformam ab apostolo datam ostenderent. hmōi
modi enim pseudo api. sunt operarii. subdoli. transfigurantes in apostolos xpi. Subdoli
sunt qui aliquae causa non religiosa mente neque missi pdicabant xpm. nomē
sibi apostolicū usurpantes. Nec mirū. ipse enim satanas transfigurat. ut in
angelum lucis. Manifestum est. qa frequenter fallit satanas ostendens se illis quasi
angelū dei. ut decipiat eos. Unde rursus nunc sollicitat quersiū quis esset. quia apparuit.
Et xpi in nauī petri. putabant fantasma esse. Unde petrus apostolus dicens dño. nolite mere
egorum. ñ facile credens. ut steuerat ube me uenire ad te super aquas. Ut firmiter posuisset
pedem super aquas. scire uerū esse qa ñ erat phantasma q apparebat. Non ergo mirū ergo
si & ministri eius transfigurantur sicut ministri iustitiae. Ministri iustitiae xpi sunt. Quorū
sibi socios mittebant. ut deciperent audientes. quorū finis erit secdm opera eorū. sine du
bio quia iudicabuntur huiusmodi secdm omnipotentiam neqtiae. quia ñ ppter dñm. sed ppter suam iniq
tatem. se simulant ministros dei. fuit tam illorū secdm opera illorū dicit. ut sic opera & eorum veniant in
terra. ita & hi interimi intellīguntur. Iterū dico neqtiam me existimet insipientem. aliqui
uidum
tu insipientem. accipiente me. ut & ego modicū aliqd gloriar. Supra iā dixerat ut illā sustineretis
pusillū imprudentiā meā. hoc ñ repetit sēp enim ppōnit q pea multū imposuit prequatur.
Qd ergo supra ppōsuit modo incipit enarrare. Nā uera dicturus. ut insipientem se dicit quinder
ad laudē ei pinere ut & ego modicū inquit gloer. modicū hoc dicit qa nūbis ñ insentit. ñ ergo uere
ad gtam sui hec loqt. sed ut illis ostendere. qa quos putant gtosos. nihil plus ad hoc habent.
Accipe hoc si putant hi gtosi. & ego inqt ideo insipiens hoc ē dicit ut ad laudē sui aliqi pcēt scilicet ut
hec loq. Dolent enim ei. ut illos putarent sublimes. hoc contempto. qui nihil plus ab eo haberent.
q loquor. ñ loquor secdm dñm. Secdm dñm ñ loqt quia ad carnis rumorē hi prouocant. Nec de
inflatione apud dñm sit gloria. qa apud dñm humilitas gtosa ē. Sed quasi in insipientia

in hac substantia gloriamur si plenu dni insipientia sal. parte. Uerus enim e. Sed qa
dicto uerosa res e. ideo qui uis uerum sit qd dr. quasi insipientia tam e inuni quesq; laudare se.
P leni iu insipientia e. sese falsis qui laud. Ille enim supb. deuero e. Ine stultus de falso. Sub
stantia tam gloriamur in hac causa cumulis e. Quia sic flos feni ita decidit gloria ista. Qua
ratenus gloriam secdm carne. Ego glorabor. Hodie. qm aliqui exiudeis credentes. presumebant
sibi qd essent filii abrahe. Hoc e secdm carne gtari. nobilis tacem sibi carnis iuudicare. Inde enim
sibi defendunt generis progaiuia. quia filiuei dicuntur. de q credidit eius anima que peccauerit
ipsa morietur. Sed ergo h gloria e inquit. ego glabor. quia Ego filius sui abrahe. sed
nihil pde apud dm filiui ee abrahe. qua fides e qua saluat nppiago generis abrahe
secdm. ideo quae gtam carnis hace e gta. ut puta si dicat nobilis hominis filius. Libenter
enim sustinet. ut insipientes cum sint. sapientes. Insipientes appellat. qd carnis certi cessione
gloriabant. Erqua ecclesie hus portabant. in gloria uidebant. Ideo apis sua se sustinere abhis
ait. ut ipse hoc re ee ostendat. qd erant hi. Primum gtari qhuc parte secdm dm. Unde gtam
hic insipientia uocat. gtari enim re dic secdm carne. sed hoc stultu ee ptinet. ut gtam hanc ma
nifestat. et reco actum in laudem carnis erupisse docet. Igit uonu e hac. Na quomodo pruden
tes. qs reprehendunt. Na plus sapit insipientia apli qui horu prudentia. Hic enim sapiens
sustinet imprudentes. qpatientia sua sustinet eos ut possint pficere nequeant aut ut abscedens eos
peccatores illos faciat. Aut certe. si nullis pficere nptuerit. sua modestia custodit. horu incorrmbis
nihil e. Quomodo ergo libenter sustinet imprudentes. cum ipsi sint sapientes. nisi qa nisi cum intelligi
re sonant uba. hoc in sensu et ignominatione e. qa eadem qdem uba nequaquam habent sensu alter
pnuntiat. ualiquando e firmat. aliquando negat. q. dic. hi enim ut imprudentes insipientes sustinere
bant falsos apos. Sustinet enim. si qs uos in seruitute redigit. Hoc uerum e qa redigebant in seruitu
tem imprudentia sed pstultitia ut famulari enim pseudo apis. Si quis deuorat. Nec hoc falsum e qa
contingebant deuorari res suas a falsis doctorib. Si qs accipit. Accipere e aliqui dolo capere. Ideo q:
significat hos capta dolosis magistris et serpe qm expedit. Si qs extollit. Extollentia superbia e.
h os ergo tangit qs superbiebant male agentes apli. et his indisplicebant. Si quis in faciem uos cedit.
l in face cedit. uenitus os uniuersu intro ingrat. ne os significat eos q ecclesie. ex genere abrahe. obprobrium
aliqui eos uituperauerit se preferentes hos humiliantes. Secdm ignobilitate dico. Ignobilitate die hoc
q supra ait. Ergo glabor secdm carne. nem dic. ad laude pinere. qa in tam nem unquam se uetabant.

Quos occulte tangit unde addit. Quasi nos infirmi fuerimus in hac parte. Manifestum e quia erant
in hac gta infirmus: in qua se preferebant credentes iudei quos hic punit. quasi apostolus eorum
hic unde eet dissimilis: qa ipse erat ex semine abrahe. Ac ploe infirmi erant in hac gta carnis.
Infirmi hi iudicabant quadplicati fuerunt generis abrahe. Ipse ergo quasi infirmi in eo quo illi
se preferebant. eo qd eent israhelitae. In hoc pro uolunt se suffert. ut ostenderent in hac gta carnis
in se eo dissimiles & infirmos cui de sua causa loqt subinduc & barnabe pronu socu sua. Unde
& in pnu dic epa. Aut ego solus & barnabas non habemus potestatem hoc operandi. Nego minores
erant in hac gta in qua se iudei iactabant. sed mundo plaudebant. Denq dic. In quo quis audet
in insipientia dico audeo ego. Hoc non fuisse infirmu in gta qua se iactabant israhelitae. nec
quidem ex ac re prudentem iudicari. Preferre enim se insolent prudentes. In insipientia ergo dic
iudere se in eo quo iudent hi qui se iactant. eo qd sint filii abrahe in gta illo in mania. in pru
dentem se pnuntiat. nelli prudentes iudicent in hac parte aut nobilis. Ebrei sunt & ego. israhe
lites sunt ego. Semen abrahe sunt ego. In his pnt se ex deq bis tripa significatu ostendit iudeis ultimo
res eorum. quib. indigny his iudicabat falsa ostendere. Ministri xpi sunt in insipiens dico ma
gis ego. Ita de se dicens. insipientem se pnuntiat intellegit eorum in iudeis suis propriis.
Nam qd pnt ea referat quae ad laudem ei pficiunt. imprudentem se nic. Ostendit ergo quae
sint quae facient illi ministri xpi magis ei ce. quam reliq p dicentes. Occasione enim inuenta
omnis tangit pronis & ita apoo. dolens qi gra minor in hac iudicabat. cuende operantur.
quae & ipse xpi. & fidei causa multa ocma tolerabat. Unde in ulta epa dic. Plus illis omnib.
laborauit. In laboribus plurimis. Ideo in laboribus plurimis ait. qa illi laborauerunt sed minus.
Hic enim a mane usq. in quinta hora. uestu mane quereba. Fecunde usq. ad decima hora
disputabat publice tanto labore. uetera dicentib. suadebat. In carceribus abundantius.
Apte e frequentius ita missu fuisse in carcere qui illos. In plagis supra modum. Ideo super
modu qa ultra qui oportuit nu & illi cert sunt. sed minus in mortib. sepius. uerum e. quia
frequentius hic pericula sustinuit. quae hic. A iudeis quinquies quadragenas minus unam accepi.
Hoc die quia quinquies flagellatus e iudeis. secdm legem moysi. accepit plagas. xxxix. nouem.
sic scriptum in deuteronomio. Qd p quinq. ergo uices factu e. hic summam refert. Ter ur
gis caesus sum. Hoc a gentib. passus e. Semel lapidatus sum. iudeis. lapidatus e in ciuitate
licaonia. Ter naufragium feci. Qui omni tempore legit. nauigasse adusis procellis. fiede

facile fuit ut naufragii facere; Nocte & die in profundo maris fui: Hoc factum est quando mis
sus est romam cum appellasset & caesarem: tunc desperatione mortis multo hoc est in profundo
maris fuit: mortem ante oculos habens; Sicut serpens est in parvo loco: ita ut disperarem
nos & vita vivere; Innumeribus crebrius: Nunc alia memorat pericula, terra mariq: prepo
nens & vita vivere; Periculum autem fluminum; Superiores periculum recitat: quod
est dicit: periculis fluminum: sed hoc non est facient: qua utique umbres adhuc est egredien
tib; fluminib; incurrebat periculum; Periculis latronum; Cum incurrunt diabolus eum occidere
in potest: latrones illi exercitabant mutua: cum nihil ferre quae latrones caperent; Periculis ex genere;
Iudaeorum die precationes quae fiebant et quae secundum carnem; Dolebant enim qua spreta lege adventum
christi reconciliarent: Periculis ex gentib; :. Ex gentib; precationes passus est propter misterium incar
nationis domini ihu xpi: Nunquid di predicationem; Periculis incurrere; Usque adeo sub peri
culo fuit incurrere: in fenestrum effugere & manus insidiantis sibi; Periculis in deserto;
Periculum hoc in deserto fuerunt peccatum: quando cum factis insidiis multa volebant occidere;
Periculis in mari; Cum superius dixit naufragium feci: nocte & die in profundo maris fui; Quod
aliud fuit periculum in mari: Sed hoc est periculum: quando in mari: hoc est: in manu militum
cognoverunt omnes custodiunt occidere: nequis eorum effugere & qd periculum centurio phibuit
inferri: ne paulus occideretur: ut eum in urbem romam perducere; Periculis in falsis fratribus;
Falsi fratres: de qb; die ad galatas: propter subintroductos autem falsos fratres: qui subintraverunt explorare
libertatem nostram quam habemus in xpo ihu; Hi enim partem xpianam erant: partem iudei: innovatio
profecto: quia de legis: apostolo mundum excitabant: eo quod predicatio xpo: legem ut cessare dicebant:
Denique his purgantibus: romanorum compulsus est eum eudere: Fuit ergo xpianus ex emulatione
legis preqt xpianum: hic est falsus frater; Simon tamen iudeus erat hic & propter iudaismum frater eos fal
sos appellat: quidopus erat narrare; Simon superius dixit: periculis ex genere: sed secundum
carnem: nisi quia erant falsi fratres; In xpo autem falsi fratres: qa non ita in re xpiana fuerunt: Fuerunt & alii falsi fratres:
sicut demas & hermogenes; In labore & molestia: Verum est qa potest esse labor sine molestia:
sed hic ideo addidit & molestia: in labore ipsum gravosum ostendere & in vigiliis multis;
Multae fuerunt et vigiliae: sed aliae voluntariae: aliae ex necessitate: In pressura enim po
situs necesse erat ut vigilare & die quaerens auxilium; Et in solum diebus: sed & noctibus: docebat
sicut die multis; apos: In fame & sitis; Fugitivus in frequentem iudeis predicantibus: necesse

erat ut famem patiremur. & sitim per inopiam. Nudamur multis: Sepius ieiunamus. uidi admi
culo pregrinere. Ieiunat enim qdem cibis & qd edat. & abstinet. In frigore & nuditate. In frigore
fuit & nuditate: Quando nil frigui passus est. denq: igne fecerit ut: & refecerit nos ppter pluuiam:
immanente & frigus barbari insidiantur; Preter illa que extrinsecus sunt instantia mea
cotidiana sollicitudo omnium ecclesiarum: Sollicitudo hic qui die cotidiani de tradito
nis usu descendit ut omnib. diebus commissum sibi populum instruat. Illa autem que sup
memorat supindicta sunt necessitate cogente. dies enim adopera datus est. nox ad requiem.
Sed ecce ipsa instabat necessitas ut omnib. occurrere & cui nocte docebat.
Sed eum ad fugere non dubitabat. nedum gratum esse & mirio. Quis infirmat & ego non infirmor.
Compati sedet omnib. & condolere eo affectu. quo prouidet uulneri medicus. hoc autem
ideo prosequitur ut ostendat quia cum commissa sibi ecclesiam tuetur & regat. Ac ph hoc
in nullo se inferiorem debere iudicari. ceteris apostolis. quippe cui secundum quod cla
ruit plusquam omnib. laborauerit. Maiore enim mundi laborabat apud iudeos.
preceteris aptis. Quia cum p sequeretur ecclesiam. subito immutatus. factus est defensor
eiusdem. testificatus. atq. ad firmans. quod xpm quem prius ut hominem mortuum estima
bat. de celo secum locutum audierit. Cuius testimonium necessario multi sequerentur.
Scientes eum de persecutore non iniq. sine ratione factum defensorem. hac causa excruci
abant iudei & querebant eum semp interficere. Quis scandalizatur & ego non uror.
Scandalizari: carnis patri desiderium quantum ad locum huiusmodi & quia & cum
muti solent scandalizari. in lecti forma aut pulchritudine corporis aut pp rem car
nis calere. Apostolus autem necessitate humanae naturae considerans. ut ipse dicit ut con
solaretur lib. compatiens infirmitati eorum. nec hoc tantum nam sed admonens in humilitate ser
monis. ut spe p missa primum repugnent stimulis carnis. neque eorum quicquam audiant
desiderium carnis iuuen. desperantes de se. puta ne sia nuncepto ferre dm sic corrigatur
& in eis de. manentes deperean. Si gloriari oportet & in his que infirmitatis mee sunt
glorabor. hodie. quia si gloriandum: xpiano. in humilitate gloriandum: de qua crescit
apud dm. Unde alio loco die. cum infirmor tunc potens sum. hoc: cum humilior. psalmo firm
tunc exaltor. hinc gloriandum: non de carnis p gene qui: quis est enim abrahae.
Deus dm nri ihu xpi scit qui: benedictus in secula. qui in omnem mor. Dm testedur utique dicit

facile credunt. Propter hos dicit quia non ut uerum aptm honorificabat. Damasci
princeps gentis aretheregis custodiebat ciuitatem damascenorum ut me cphenderet. et
per fenestram in sporta dimissus sum per murum & sic euasi manus eius. gloriari oportet sed
non expedit mihi. Princeps damasci uidens iudeos insidias tendentes apto implere
uolunt per potentiam malam cogitationem eorum ut ipse eum si posset cphenderet. ut & iudeis
placeret. erat diligens in officio sibi credito uideret. sicque perturbatorem audire &
causa quietis inter ficeret. hoc uero ipsa primordia tunc quando apparuit illum
una dns eunti damascum. Incensi sunt iudaei. uidentes eum qui uinctos credentes
in xpo uenerat perducere in hierusalem. pdicare sectam qui uenerat condemnare.
Et sic factum est ut discipuli per fenestram per murum in sporta dimissus effugerat. Quod
quidam indignae factum dicunt. quia non diu angelio liberatus. sed quod ab hominibus
fieri potuit. quid opus erat ut di suffragio liberaret. Cum di suffragium tunc sit ne
cessarium. si humanum auxilium deficiat. Quo facto non dicit sibi expedire gloriari
quia presentis uitae gaudium fragile. Si enim ueniisset martirium fecerit. Sed
quia fugiendum in persecutione mandatum. dum opem effugit. Necessum debet ali
quis expectare ut insemet ipsum peccet. Ergo gloriandum dicit quia euasit.
Sed non expedit inquit. propter superbiam. Quia de humilitate crescit. & angelium dimittit.
proficit nel ait. preterea quia gloriat morte secessisse que pro fidem fert. mane
uideri significat pati per xpo. Ideo non expedit gloriari. Ueniam ad uisiones
& reuelationes dni. Nunc ostensurus. quo sublimis. in primo quanta & qualia sint.
Quae illi ostensa & dicta possunt intellegi. nesciat quib. diuinitatem minor ceteris
apostolis crederet. Scio hominem inquit in xpo ante annos quattuordecim siuem
corpore nescio ds scit. raptum huimodi usq. ad tertium celum. Utrumque confirmauit. quia
utrumque posse fieri non negauit. ut & sine corpore rapi potuisset & cum corpore. Et
forte quib. diuinitatem magnum est. si homo xpi raptus. usq. ad tertium celum cum tanto cir
culo dicit lunem est sed non ita. quia ultra omnem mundi sidera raptum intellegit. & ideo
magnificum & mirabile. quod narrat. Significant enim sup firmamentum intrum
numero celum. de spiritalib. celis raptum semetipsum. Et scio tale hominem siuem
corpore siue extra corp. nescio ds scit. quia raptus. in paradisum. & audiuit

archana uerba que non licet homini loqui phuimodi gloriabor. Bis sempt uidic
idest hinc usq. ad tertii celi demde in paradisu celeste. Inquolatio mihi dicit. quod
futurus esset & caeco. in paradiso inquit patris. illic ubi & caritas dicitur hierusale
mat nra. Quidergo miru si post resurrectione corp. tam expiatu. atq. remuatu
fictu immortale futuru credat in celis.

quando indubitat apls adhuc mortale corp. potuisse tertiu
ad celos & rapi in paradisum di patris celeste. phuimodi homine. Id: quum
dignus: ele ut ex hoc experiret. gloriari se dicit. & quum apte dicere. quia de se loquit
ne laudare se uideat. Et iohannes apls: cum de se sciat loqui. hoc: iam discipulis
que diligebat ihs: qui & recubuit in cena super pectus ei. ne de se gloriose effiriu
deret. Et romeau in gloriabor nisi in infirmitatib. meis. Sic de se in gloriat nisi dum pre
de se pfiet. In infirmitatib. sine inquit meis gloriabor. Exponere enim p suis
passionib. & infirmitates angustiaru non uidet gloriosu sed flebile. Id circo
sem his gloriari die. scienstam quia ad pfectu pducam remuneationu celestiu.
Quidem ti gloriosu in futuru xpiano quia extra. preponitur sibi mirare. Nam
& si uolu uero gloriari ero stult. nu ueritate dica. hoc die quia si meritu sui pficiat
qd lub & apudlm. nomen imprudens uerum loquit. Ergo si quis p meritis suis.
quesibi ostenta loquit ne unque stultus. Sum tacet est & iam prudens
sed qua causa hui pilum gloriatur nunc sibi dicit. Parco aut ne quis me
existimet supra quod uide me aut audit aliquid ex me. Ostendit igitur
qua causa non apte gloriatur. ne quis me existimet inquit ultra gto a mea un
dere qualis mes meritoru admiratio. hoc significat. quos ob erectiores habebat causas legis
sic sup memoratu. Nam q. mortuos gtum bonu: nuncere cuiuitem credentes. Et ne sub
limitate reuelationu extollat. Datus mihi stimulus carnis angelus satane ut me
colaphizet ne extollat. Dni boni meritis quidere cessat. dupmitat tempationib.
hos deprimi ne solu ne laboru suoru fructu abdicent. Uerum & ut ut angoru hui sidemui
lu possessionis eternae. hoc ergo remedii dari: apto. ut minus pressus. in mo
ni possit extolli magnitudine reuelationu. Quia ortio su precatus necesse habebat mihi
que uidetur extolli. Propt hoc ter dum rogauit ut discederet a me & aut mihi sufficat

dpmissionis

tibi gratia mea nam uirtus in infirmitate p ficit.. Semuli diaboli quos p fidiae meritib.
inserens: ad nocendū di seruis instigat ut cessarent a eo. ter dnm de p catū se fuisse & ri
impetrasse testat. non quia de specū sedicit. sed quia in scius ctra sepetebat. ut cessa
rent a eo temptationes p quas p fectior se fiebat. Ideo ad romanos dic. nā quid oré
mus sicut oportet nescim.. Unde hoc sibi dic responsū. ut sufficere & sibi gratia di.
qua ut ures tolerandi addebat aut tempus pssure adbreuiabat. ut deuotio dū in fir
mitate pressure accedentis non frangit probata uidet.. Libentissime itaq. magis
gloriabor in infirmitatib. meis. ut inhabitet in me uirtus xpi.. A prū est quia tunc
gloriandū doc & quando minus humiliat.. A xpo auxilium tolerandi pbet. ut quia
prius aspere. ac p hoc fastidiande mutiae uidebant. postea libenter suscipiende ut
xpi auxilio limirent. Libenter ergo cedise dicit. dum modo a xpo curet. sciendo plus
addere medicinā xpi ad salutē. quā infirmitas detrahit sanitati.. Propter ea placeo
mihi in infirmitatib. in contumeliis. cū enim infirmor tunc potens sū.. Uerū est. quia
tunc uincit xpianus cū p dere putat.. & tunc pdit p fidia cū se uicisse gratulat. plau
det ergo cū illi insultat. & surgit cū pmit.. Factus sum insipiens uos me coegistis.. Conpul
sum sedic ut quid eet ostendere & etiam q stultus: quid de se uera locutus:.. Sed in el mat
seu manifesta quia non uolunte merita sua ostendit.. Ego enim debui a uobis comen
dari.. Manifestū: quia hi debuerant testimonium ei phibere a dūsus obtrectatores eius.
apud quos ecclesia constituit. & signorū prodigia a postolus ostendit. ut hoc tacente
illi eū defenderent. que patre habebant me uangelio xpi.. Nihil enim minus feci. qui
illi nimis de apti.. Nimis. hoc est nimis: sicut quib. dū uidebat.. Nā hoc erant quod & ipse
paulus.. hoc ergo dic quia minor non ē neq. in pdicatione neq. in signis faciendis apti
p cessorib. suis. non in dignitate. sed tepore.. Nā si de tepore pscribendū putat. ante ce
pit iohannes pdicare qui xps.. Et in ep iohannis. sed iohannes xpm baptizauit.. Ergo
secundū ait dns.. Demq. prior secut ē andreas saluatore quā petrus. & non tam primatum
accepit andreas sed petrus.. Quare ergo apti quib. dū uidebat. cū eis de posset p dignitatū
quae & apti.. Ideo dol & et pulsus ostendit. quid ad ignitione dni mereat.. Hinc: unde
ni solū minor ē senec coactus: profiteri sed & plus omnib. laborasse.. his ergo displicē.
& uidebat ee apti. qui emulatione patrne legis pdicationē ei respuebant. quasi inuici

traditionis morsi · quia iam iam cessare dicebat · apostolis magis fauentes & istum his hu
miliantes · quia nondum constanter contra legem aliquid asserebant · Et si nihil sum
tamen signa apostoli facta sunt in uobis · omni potentia signis & prodigiis & uirtutib.
Sic se humiliat · ut erigat · Patientiam tamen primam memorat · quia diu illos por
tauit · quia impatientes aegros · Ut adhibita medicina signorum · atque uirtutum ·
curaret uulnera erroris illorum · Quid est enim quod minus habuistis ceteris eccle
siis · nisi quod ego ipse non grauauiuos · donate mihi hanc iniuriam · Adhuc humi
litatem se commendat · ostendit enim minus illos aliquid habuisse ceteris ecclesiis ·
sed & amplius · Euangelium enim dignatus his pdicauit quod nullis concessum ecclesiis · dicente dno · dignus est operarius mercede sua · Si ergo pro bono opere
iniuria inquit dignus sum · ignoscite mihi · Omnis enim stultus bonum accusator est ·
ut hos ergo imperitos ostendat · ueniam abhis postulat eius facti · de quo laude dignus ÷ ·
Ecce tertio hoc paratus sum uenire ad uos · Et nuos grauabo ne forte hoc in iniuria
fecisse putaretur ad commendationem suam · Sed aut mercedem euangelicae pdicationis
uelle accipere ostendit in ea seu uoluntate durare · ne factum suum postea emendare uide
ret · & cet quod ab obtrectatoribus reprehenderetur · Non enim quero quae uestra sunt sed
uos · Ostendit ideo se nolle accipere a beis · ut illos ipsos lucraret ut intellegentes quia
pecuniae preponit eos · tandem cognoscerent affectum illius erga se · Nec enim de
bent filii parentibus thesaurizare sed parentes filiis · Patrem se eorum significat
sicut in prima epistola dicit · per euangelium ego uos genui · Carnales tamen paren
tes sunt qui filiis thesaurizant · Nam spirituales a filiis dignum est ut accipiant
sumptus ad sustentandam uitam presentem · Non enim magnum est · ut spiritalia tra dentes consequantur carnalia · hic autem in tantum probat se nolle accipere
ut transferat causam carnalis patris ad spiritalem · ut non solum non a beis accipi
at · sed & si potest fieri · ipse illis tribuat sicut iam supra dixit · Alios ecclesias spolia
ui accepto stipendio ad ministerium uestrum · Hoc dicto · tangit eos ut intellegant
quantus sit · & quid hi mereantur quitanti apostoli prouidentiam neglexerunt ·
Ego uero libentissime impendam · & super impendam · & ipse impendar · pro ambusuris ·
Nunc aperte affectum · & caritatem quam circa eos habebat ostendit · quando non

solum sua proeis impendere. & propensius impendere paratum se dicit. sed & seipsum pro salute animarum eorum & iam mori. sicut & apostolus iohannes dicit. quia exemplo saluatoris pro fratribus inquit & iam animas nostras debemus ponere. Sturimium uos diligens minus diligor. Prouocat eos ad amorem. quia ipsi plusillum debuerunt diligere. Maxime p quem didicerunt uiam salutis per quem & adquisiti sunt do. Ex perfidis facti sunt fideles. & ex contaminatis purificati. Esto autem ego uos non grauauit. sed ut astutus dolo uos coepi. Omnia quae possent ex aduerso proponi non tacet. ut sepe & per omnia. Quia nihil per circumuentionem egit apud eos. sed in simplicitate sibi semet prospiciens his duplici genere. ut & apud dn prouideret. & hic censum illorum non quereret. sibi autem hoc sufficere quod ado promissum in futurum est. forte enim suspicarentur ideo illum contempsisse quia parua erant que offerebantur. ut maiora consequeretur. & circumspiciens merita sua non pecuniam refutare. sed numerum indignum sibi estimans contempnere.
Numquid paliquem eorum quos misi ad uos circumueni uos. hoc quod dicit quia quos misit non illis hoc intimarunt. ut si uellent pacem habere aptm dignaquamuis quia dignum erat offerebatur. Quod conpositum apti astucia intellegerent ut quod egit n̄ p contemptum. sed parcitatem egisse putarent. Rogauimus. & mi sicum illo fratre. numquid auarus in uos fuit frater. nonne eodem spn ambulauimus non is do uestigus. Aptume quia quando abhis quos misit nil tale dictum aut factum e. Unde eorum sententia probatur in bono. exclusa suspicione auaricie. ut rursum putatur quod excusemus nos apud uos. hoc quod dicit olim de nobis dubitatis arbitramur. quia non simplicitate agimus uobiscum. ap̄s pseudo apostolis enim exagitabantur quia uolentes depauperi eos. per quiuersacione hoc agere aptm adserebant quasi ut plus possit accipere.
Coram do loquimur omnia aut k̄m pura edificacione. Si illos cupiuerim & bene de se senire ut & ratione & testificatione satisfiat illis fiat. quia nonnit sibi prosit. talem sep̄b & sed ad aedificatione eorū proficit ut uel sic amorem illorum circumsepuo & dum non grauat censum illorum. & auctoritate potestatis in arguendis suis non inclinat. Sine dubio enim prodest eiqui corripitur ut emendet si preponitur ideo oblata refutat ut libere arguat. Timeo enim ne cum uenero non qualem uolo inueniam uos. Quo non omnes adhuc quos in prima epistola corripit emendauerat

quantate p̄sone illius offerrent quia ideo noluisset accipere quia minus quam dignum erat offerebat.

inquibus fuerant uetus reprehensi.. Ideo cum auctoritate uult uideri uarus ad illos
ut terrori corrigantur. ut tales illos inueniat quales uult.. Et ego mueniar uobis
qualem non uultis.. hoc dicit ut tales se prebeant ut conueniat eis cum apostolo.
ut inuicem congaudeant sibi. ille enim inuenit aliquem qualem non uult qui se
talem facit ut discordet a illo.. Ne forte sint inter uos contentiones. emulati
ones. animositates. dissensiones. detractiones. susurrationes. tumores. seditiones
Nunc errores memorat quos in superiori epistola reprehendit quando proximis deferentes
& alterum alteri ponentes. dissidebant abinuicem.. Ne rursum cum uenero. humilie
med. apud uos. & lugeam multos ex his qui ante peccauerunt. & non egerunt peniten
ciam sup inmundiciam. & fornicacionem & impudiciciam quam gesserunt.
Hoc primo ne ut non illos tales inueniat quales dudum inuenerat. cum uicus diuer
sis operum Inmundorum ut magis nominum. Quia omne opus sine crimine est sed
in ordinacionis nomen facit crimen. Iuncenime inlicitum cum aliter fit quam con
cessum est. Illis ergo peccantib; se humiliari dic quia incipit ut pius pater peccata
filiorum deflere. Qui senium pater non gaudeat. bene agentibus filis. Sic enim
necesse lugeat. si praue uiuentur. Ideo. ut non & ut si qui priorum fornicacioni
aut alterius.
inmundicie uel pudicicie non egerunt penitentiam sicut quidam quos significat
egisse nunc agerent. & uenens sine tristia eet cum eis.. Cum enim dicit & lugeam mul
tos ex his qui ante peccauerunt & non egerunt penitentiam. probat quosdam ex
his egisse penitentiam. quosdam non egisse.. Quod nouatiano aduersum est.. Qui dicit
fornicatores non posse peragere penitentiam & recipi in communione. Hic probat
per egisse. ac per hoc receptos ee in pace ecclesie.. Tres ergo formas peccatorum pro
bat cum fornicationem & impudicciam & inmundiciam nominat.. Tertio hoc uenio
ad uos.. Superius pp[illegible]tum sed ait nunciam uenturum.. In ore duum testium
uel trium stabit omne uerbum.. Hoc secundum legem dicit ut aliquis duobus
aut tribus testibus aut purgetur aut condemnetur. ita & hic tertio aduentu ap[illegible]
ut purgati inueniantur commonet.. Predicenim & pdico ut presens secundo
aduentu & absens nunc his qui ante peccauerunt & ceteris omnibus qui a sinenera
terum non parcam.. Idem sed dixisse significat presentem. ut corrigerent se

necum pudore corrigerentur. Et nunc iterum absenti secundem dicere contes
tatur ut post secundam correptionem. si se non emendauerint parcere iam debeat.
Quo probationem queritis eius qui in me loquitur xpc. Probationem queritis xpi
loquentis in apostolo dum preceptis non obedium uolentes probare si aut & iu
dicare ut per id intellegatur esse fides auctoritatis in deceteros timeatur. qui enim
magistrum contempnit emendare sequerit. Qui in uobis non infirmatur sed
potens est in uobis. Potens est in uobis xpc quia in deum in nomine eius mortuos
excitatos. demones fugatos. paraliticos conualuisse. [illegible] audisse. muti reddi
affatum. claudos curasse. cecos uidisse. haec omnia uirtutis sunt non infirmitatis.
Denique hac causa adiecta ad fidem sunt. Nam & si crucifixus est ex infirmitate nostra
sed uiuit ex uirtute di. Verum est. quia propter peccata nra crucifixus est xpc.
ut mortem destruens credentes sibi liberare & abea. Infirmari ergo se passus prop
ter nos ut mortem uincere & a nobis. Descendens enim ad inferos quia omnino pecca
tum nesciebat. & quasi peccator occisus cirographum a die deleuit. ut deceteros
defuncti sub eius nomine a morte non tenerentur sed haberent fiduciam eundi ad
caelos. Propter infirmitatem ergo nram occisus reuixit uirtute patris. ut discipu
lis probare & quae docuerit ea uera exemplo in se ostenso. Et enim nos infirma
mur in illo. Hoc ad apostolorum personam pertinet & quia eum id est xpm predi
cantes infirmabantur dum minuti agebantur. claudebantur. cedebantur.
Sed uiuimus cum ipso ex uirtute di erga uos. Manifestum est. quia si a perfidis
infirmabantur. apud credentes non erat haec infirmitas sed profectus. quia
hinc potentiores fiunt fideles. dum infirmantur. Inlati ergo morsa perfidis
uirtute ergi credentes. Uirtute enim di resurgent. in uiuam & in xpo.
Vos ipsos temptate. si estis in fide. ipsi uos probate. Inuicem se fratres disci
tant precepit. sollicitiores enim fiunt si se cum inuicem conferant tempta
tionem. ego hanc probationem uolui intellegi. quia omnis probatio temp
tatio est. non tamen omnis temptatio probatio. Si enim ds temptare dicit
probatio est. Si autem diabolus temptare dicitur. temptatio est. quia
euertere conatur. Et homo aliquando temptat ut prober aliquando

ut capiat. Aut non cognoscitis uos quod xp̄s ihs in uobis est. nisi reprobi estis.
Hoc dicit. quasi probare uos inuicem nescitis. non cognoscitis quia ihus xp̄s in uobis. Et hoc est reprobis esse nescire religionis professionis suae fidem.
Qui enim fidei suae sensum in corde habet. hic scit xp̄m ihm in se esse. Spero autem cognituros uos quia non sumus reprobi. Prouocat eos ad scientiam fidei & rectae uitae. Cum enim ceperint scire apostoli sui certam auctoritatem & meritum apud dm̄ meruerunt & circa se esse sollicti. Oro autem dm̄ neque quid mali faciatis. non ut nos probati appareamus. sed ut uos quod bonum est faciatis. nos autem qua si reprobi sumus. Eo affectu quo semper orat pro eis ut a malis temperent. Non ut nos inquit probati appareamus. id est non ut in auctoritate uideamur uobis peccantibus sed ut uos quod bonum est faciatis.
Nos uero ut quasi reprobi simus quid est hoc orat apostolus ut reprobus sit non sane sed hoc orat ut his bene agentibus dum non uiderent corripere. quasi humilientur ut humiliati uel reprobi appareant. Probati enim a dō uidentur dum iudicant peccatores auctoritate concessa. si ergo quos iudicent non sint. cessante in his auctoritate quasi reprobi uidentur. Non enim possumus aliquid aduersus ueritatem sed pro ueritate. hoc dicit quia potestas non est data contra ueritatem. ut arguant bene uiuentem sed pro ueritate ut uindicent meum qui inimicus est legis. Ideoque cessabit potestas. si quod bonum est fecerint. Unde & ad romanos ait. uis non timere potestatem. bonum fac & habebis laudem ex illa. Cum ergo non timet bonum operando euacuata est apud eum potestas. hoc est quasi reprobum esse quia hoc in eo cessat. et probatur potestas. Gaudeamus & enim cum nos infirmamur uos autem fortes estis. hoc est infirmari non exercere potestatem. Hos autem optat fortes esse. ut bene agentes uitia uincant. & prohibeant a seuindicta. aut correptionem. hoc & oramus in uram consummationem. Sed orant ut in eo p ficiantur nec peccent consummati in uirtute bonae uitae. & in corrupta fide. Idcirco haec absens scribo ut non p̄sens durius agam. Aperuimus quia ideo absens commonet ut correctiores illos inueniat. Et non illic po

situs increp& cum pudore · ut erubescat qui peccat in coetu fraterno ·,
S ecundum potestatem quam dns dedit mihi in edificationem · & non in des
tructionem ·, haec potestas est · qua superius opus ee otiosum · his bene
agentib ·, Si quominus exercere se in hac ut aedificent correpti · n mor
tificati peccatores ·, Nonem deseruunt quia arguunt ut corrigant · sed
aedificant aduitam ·, Decetero fris gaudete · p fecti estote · consolationem
percipite · Idem sapite in pace agite · & ds pacis & d[illegible] erit uobiscu ·,
G audium hoc demendatione erit unde & potis [illegible] mente p fectio ·, Sed
ante erit consolatio · ut spe futurorum deseram p sente oblectationem ·,
I dem ut sapite ·, hoc pter uetere discordiam · ut iam unu sentiant · in pace
agite · si concordes fuerint habebit pacem · & ds pacis & dilectionis inquit
erit uobiscu ·, Ds pacis xps est quid ait ·, Pacem meam do uobis pacem meam
relinquo uobis ·, Ipse & ds dilectionis quia iterum ait ·, Nouum mandatum
do uobis ut diligatis inuicem ·, Et in hoc inquit cognoscent omes quia me estis
discipuli · si dilectionem qua dilexi uos habueritis in inuicem ·, Aliamen
pax di · alia mundi est · quia & maligni & spurci habent pacem · sed addamnati
onem ·, Xpi eni pax libera e a peccatis ·, p fidu eni fugit dolum spernit ·
factis malis repugnat ·, haec d placitae & amica · diabolo aut inimica ·,
H anc qui habuerit · habebit & dilectione simul & dm eorum adiutione p petuum ·,
S alutate uos in osculo sco · Haec salutatio ecclesiastica est · quia oscula haec · n car
nalia sed spitalia sunt · Quae complexu corporum · animas copulant non de
siderio carnis sed spu · Salutant uos sci omnes · Provocat eos ad scitatem · ut
ipsi audeant reddere uicem scis in salutatione · Ideo enim a s[illegible] salutantur
ut illos imitantur · Gratia dni nri ihu xpi & dilectio di & communicatio sps
sci sit cum omnibus uobis · Trinitatis hic complexio est · & unitas potestatis sq
totius salutis p fectio est · Dilectio enim di · misit nobis saluatorem ihm · cui
gratia saluati sumus ut possideamus hanc gratiam salutis · Communicatio
facti sci sps · Haec enim dilectio ad d · & saluatos gratia xpi tuetur · utrium p
fectio consummatio sit hominis in salutem · Ex pli c 1 T ·